

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: Ο ΑΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ: ΒΛΑΣΣΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2011

Πίνακας περιεχομένων

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
2 ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	2
2.1 Τι είναι ο τουρισμός;.....	2
2.2 Διακρίσεις Τουρισμού	2
2.2.1 Ανάλογα με τον αριθμό επισκεπτών.....	2
2.2.2 Ανάλογα με τα φυσικά όρια μιας χώρας	3
2.2.3 Ανάλογα με την χρονική περίοδο	3
2.2.4 Ανάλογα με το οικονομικό επίπεδο των τουριστών.....	3
2.2.5 Ανάλογα με τον σκοπό επίσκεψης ταξιδιού.....	3
2.2.6 Ανάλογα με την τοποθεσία	4
2.3 Τι είναι ο Αστικός τουρισμός και ποια η σχέση του με τα υπόλοιπα είδη τουρισμού;..	5
3 ΗΡΑΚΛΕΙΟ.....	6
3.1 ΓΕΝΙΚΑ.....	6
3.2 ΙΣΤΟΡΙΑ.....	6
3.3 ΣΗΜΕΡΑ	8
4 ΑΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ	11
4.1 ΠΥΛΕΣ ΕΙΣΟΔΟΥ-ΕΞΟΔΟΥ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ	11
4.1.1 ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΩΣ.....	11
4.1.1.1 Δρομολόγια.....	11
4.1.1.2 Στατιστικά Στοιχεία	12
4.1.2 ΑΚΤΟΠΛΟΪΚΩΣ.....	14
4.1.2.1 Δρομολόγια.....	14
4.1.2.2 Στατιστικά στοιχεία.....	14
4.1.3 ΟΔΙΚΩΣ	15
4.1.3.1 Πύλες εισόδου-εξόδου	15
4.1.3.2 Μέσα μεταφοράς και δρομολόγια	16
4.1.3.3 Στατιστικά Στοιχεία.....	17

4.2 ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ.....	17
4.3 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ	18
4.4 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ-ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ-ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	20
4.4.1 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	20
4.4.1.1 ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	20
4.4.1.2 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ	26
4.4.2 ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ.....	27
4.4.3 ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ.....	27
4.5 ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΙ ΧΩΡΟΙ	28
4.6 ΚΕΝΤΡΑ ΥΓΕΙΑΣ.....	30
5 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΛΥΣΕΙΣ.....	31
5.1 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	31
5.2 ΛΥΣΕΙΣ	34
5.2.1 Γενικά	34
5.2.2 Προγράμματα-Λύσεις	34
5.2.3 Προτεινόμενες Λύσεις-Συμπεράσματα	36
6 ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	38
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΕΙΑ ΚΑΙ ΠΗΓΕΣ.....	39
ΛΙΣΤΑ ΣΥΝΤΜΗΣΕΩΝ	41

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην εργασία που ακολουθεί αναπτύσσεται η περιγραφή της πόλης του Ηρακλείου γύρω από τον αστικό τουρισμό.

Περιλαμβάνονται ιστορικά στοιχεία και γενικότερες αναφορές σε σχέση με την πόλη του Ηρακλείου όπως έχει σήμερα.

Σημαντικές πληροφορίες και χρήσιμες συμβουλές καταγράφονται, με σκοπό την διευκόλυνση της περιήγησης στην πόλη, είτε πρόκειται για άτομα που επισκέπτονται την πόλη για αναψυχή-διακοπές, είτε για άτομα που αναζητούν την περεταίρω γνωριμία τους με τον πολιτισμό, τα ήθη και τα έθιμα του τόπου.

Δίδονται στοιχεία ειδικότερων υποδομών και υπηρεσιών που αφορούν τον αστικό τουρισμό, όπως συνεδριακοί χώροι και διοργανώσεις τουριστικών πακέτων, αθλητικές εγκαταστάσεις και υπηρεσίες κέντρων υγείας.

Όπως όλοι οι τομείς των παραγωγικών κλάδων της οικονομίας της χώρας, έτσι και ο τουρισμός αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα, τα οποία εντοπίζονται και αναλύεται στην συνέχεια ο τρόπος επίλυσής τους,

Στόχος της εργασίας αυτής είναι η παρουσίαση της υφιστάμενης του τουριστικού προϊόντος, που λέγεται <<αστικός τουρισμός>>, η προβολή των θετικών στοιχείων που έχει η πόλη του Ηρακλείου που θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη του τουρισμού της και ο τρόπος αντιμετώπισης των ανασταλτικών παραγόντων εκείνων, που επιδρούν αρνητικά πάνω του.

2 ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

2.1 Τι είναι ο τουρισμός;

Η λέξη τουρισμός, γνωστή και ως περιηγητισμός προέρχεται από το γαλλικό “Tour” και το αγγλικό “Touring” και, σύμφωνα με τον κ. Ν Αιγινίτη, «καλείται ούτως η από χώρας εις χώραν ή πόλεως εις άλλην πόλιν, μετάβασις ατόμων καθ’ομάδας ή μόνων, επί σκοπώ βραχείας ή μακράς, πάντως ούχι μονίμου διαμονής δια λόγους εν γένει αναψυχής, αποκλειόμενης εργασίας επιφερούσης άμεσον όφελος, πλην εκείνης ήτις δύναται να έχει ως σκοπόν ή αποτέλεσμα την διαφήμισην της χώρας, εις ήν κατευθύνεται ο επιχειρών την τοιαύτην μετάβασιν».¹

Ειδικότερα, «τουρισμός είναι κάθε μετακίνηση-ταξίδι στο εσωτερικό της χώρας με μία διανυκτέρευση εκτός της μόνιμης κατοικίας τουλάχιστον, ή με μία διακίνηση πάνω από 100 χιλιόμετρα.Επίσης, κάθε μετακίνηση στο εξωτερικό ανεξάρτητα από την απόσταση ή διανυκτέρευση, αλλά με την προϋπόθεση ότι δεν ενυπάρχει οικονομικό αποτέλεσμα στην μετακίνηση αυτή και η παραμονή δεν διαρκεί πάνω από 6 μήνες».²

Γενικότερα, τουρισμός είναι ένα μαζικό-κοινωνικό φαινόμενο που συντελείται με μετακίνηση και αλλαγή γεωγραφικού χώρου, κατά τον ελεύθερο χρόνο, με σκοπό την ψυχαγωγία και την ανάπτυξη κουλτούρας.

Βέβαια, τα τελευταία χρόνια, προστίθενται στους παραπάνω ορισμούς και οι έννοιες του επαγγελματικού, του συνεδριακού και του εκθεσιακού τουρισμού, όπου πλέον οι μετακινήσεις γίνονται και με σκοπό την διεκπαιρέωση κάποιας επαγγελματικής υποχρέωσης, με έμμεσο ή ακόμα και με άμεσο οικονομικό αποτέλεσμα και όχι απαραίτητα κατά τον ελεύθερο χρόνο.

2.2 Διακρίσεις Τουρισμού

Παρακάτω διαχωρίζεται ο τουρισμός σε περεταίρω γενικές και ειδικότερες κατηγορίες με σκοπό να διευκρινιστεί η θέση του Αστικού τουρισμού στο γενικό σύνολο του τουρισμού.

2.2.1 Ανάλογα με τον αριθμό επισκεπτών

- **Μεμονωμένος**

Αποτελείται από το ή τα άτομα που πραγματοποιούν ένα ταξίδι ως ανεξάρτητοι εκδρομείς και όχι με ένα συγκεκριμένο τουριστικό πακέτο.

- **Ομαδικός**

Αποτελείται από πολλά άτομα που πραγματοποιούν ένα ταξίδι με βάση κάποιο συγκεκριμένο πρόγραμμα, που περιλαμβάνει μεταφορές-διαμονές-ξεναγήσεις-

διατροφή, το οποίο αποτελεί τουριστικό πακέτο από τα τουριστικά γραφεία.

¹⁻² Απόσπασμα από «Αρχές Τουρισμού», του Βασιλείου Ρούπα, εκδότης ΟΕΔΒ, Αθήνα 1998 σελ 9-10

2.2.2 Ανάλογα με τα φυσικά όρια μιας χώρας

- **Εσωτερικού**

Πραγματοποιείται από άτομα της ίδιας χώρας τουριστικού προορισμού.

- **Εξωτερικού**

Πραγματοποιείται από άτομα διαφορετικής χώρας, από αυτήν του τουριστικού προορισμού.

2.2.3 Ανάλογα με την χρονική περίοδο

- **Χειμερινός**

Όπου η μετακίνηση των ατόμων γίνεται κατά την χειμερινή περίοδο, με σκοπό την επίσκεψη χειμερινών προορισμών, είτε σε μορφή απλής εκδρομής, είτε σε μορφή ενεργής δραστηριότητας (σκι, σνόουμπορντ, κλπ)

- **Θερινός**

Πραγματοποιείται κατά την θερινή περίοδο, συνήθως σε παραθαλάσσια μέρη και στην Ελλάδα οι υψηλότερες μονάδες αφίξεων παρατηρούνται κατά την περίοδο αυτή.

- **Ενδοιάμεσοι περίοδοι**

Πραγματοποιείται κατά τα διαστήματα ανάμεσα στην χειμερινή περίοδο μ'αυτή της θερινής περιόδου(άνοιξη-φθινόπωρο).

2.2.4 Ανάλογα με το οικονομικό επίπεδο των τουριστών

- **Λαϊκός**

Πραγματοποιείται από άτομα χαμηλού οικονομικού επιπέδου, π.χ. φοιτητές, αγρότες, οικογένειες μικρού οικονομικού εισοδήματος, συνταξιούχοι, κ.λ.π..

- **Κοσμοπολίτικος**

Άτομα μεγαλύτερου οικονομικού επιπέδου, με μεγαλύτερη οικονομική άνεση, ικανά να ξοδέψουν περισσότερα χρήματα με σκοπό την διασκέδαση,χαλάρωση, κ.λ.π..

2.2.5 Ανάλογα με τον σκοπό επίσκεψης ταξιδιού

- **Αναψυχής-διακοπών**

Όπου η μετακίνηση των ατόμων γίνεται με σκοπό την διαφυγή από την καθημερινότητα, την διασκέδαση,χαλάρωση. κ.λ.π

- **Αθλητικός**

Όπου η μετακίνηση των ατόμων γίνεται με σκοπό την άμεση ή εμμεση συμμετοχή τους σε αθλητικές διοργανώσεις.

- **Θρησκευτικός**

Όπου η μετακίνηση των ατόμων γίνεται με σκοπό την επίσκεψη θρησκευτικών χώρων=μνημείων και τη συμμετοχή τους σε θρησκευτικές λειτουργίες.

- **Αγροτουρισμός**
Όπου η μετακίνηση των ατόμων γίνεται με σκοπό την συμμετοχή τους σε αγροτικές εργασίες και την αναβίωση της ζωής στην επαρχία και στην ύπαιθρο.
- **Οικολογικός**
Όπου η μετακίνηση των ατόμων γίνεται με σκοπό την συμμετοχή σε οικολογικές δραστηριότητες, κατά της οικολογικής καταστροφής.
- **Φυσιολατρικός**
Όπου η μετακίνηση των ατόμων γίνεται με σκοπό την περιήγηση-εξερεύνηση του φυσικού περιβάλλοντος και της χλωρίδας του τόπου.
- **Υγείας**
Όπου η μετακίνηση των ατόμων γίνεται με σκοπό την θεραπεία,την χαλάρωση, την ανανέωση και την ανάρρωση.Χωρίζεται σε τουρισμό Ιαματικό,Θεραπευτικό,Φυσικοθεραπείας,Ομορφιάς,Υγιεινής Διαβίωσης και Θερμαλισμού.
- **Πολιτιστικός**
Όπου η μετακίνηση των ατόμων γίνεται με σκοπό την ενημέρωση των πολιτιστικών στοιχείων μιας περιοχής.
- **Εκπαιδευτικός**
Όπου η μετακίνηση των ατόμων γίνεται με σκοπό εκπαιδευτικό(ξενάγηση σε αρχαιολογικούς χώρους, επίσκεψη θεματικών πάρκων,παρακολούθηση σεμιναρίων κ.λ.π)
- **Περιπέτειας**
Όπου η μετακίνηση των ατόμων γίνεται με σκοπό την βίωση μιας περιπέτειας, οργανωμένης ή μη.
- **Επαγγελματικός:**
 - 1) **Συνεδριακός τουρισμός**
Ονομάζεται η μετακίνηση ατόμων προς κάποιο τόπο διεξαγωγής συνεδρίου.Σ' αυτόν υπάγονται κάθε είδους οργανωμένες εκδηλώσεις, όπως συνέδρια ή συναντήσεις με μεγάλο ή μικρό αριθμό συμμετοχών και σε οποιοδήποτε επίπεδο(τοπικό, περιφερειακό,εθνικό ή διεθνές).
 - 2) **Τουρισμός Κινήτρων**
Νέα μορφή τουριστικής δραστηριότητας, με σημαντικά οικονομικά οφέλη, καθώς πρόκειται για ταξίδι που δίδεται από μια επιχείρηση στον εργαζόμενο ως δώρο, εφόσον κατέλαβε ιδιαίτερες προσπάθειες με σκοπό να φτάσει τους στόχους της επιχείρησης.
 - 3) **Επαγγελματικά ταξίδια**
Ταξίδια που γίνονται με σκοπό τις επαγγελματικές επαφές,όπως είναι τα ταξίδια στελεχών,αντιπροσώπων,επιχειρηματιών, κλπ.
 - 4) **Εκθεσιακός Τουρισμός**
Δυναμική μορφή τουρισμού, που αναπτύσσεται ολοένα και περισσότερο, στην οποία υπάγονται όλα τα είδη των εκθέσεων, που συνήθως διοργανώνονται σε μεγάλα αστικά κέντρα, ώστε οι επισκέπτες και γενικότερα οι συμμετέχοντες να έχουν την δυνατότητα να συνδυάσουν την επίσκεψη αυτή με άλλες μορφές τουρισμού³

2.2.6 Ανάλογα με την τοποθεσία

- **Ορεινός**

Όπου η μετακίνηση των ατόμων γίνεται προς ορεινές τοποθεσίες.

- **Παραθαλάσσιος**

³ Σημειώσεις από «Οργάνωση Συνεδρίων και Εκδηλώσεων» του κ. Ι Σατσάκη, ΑΤΕΙ Ηρακλείου 2005-2006

Όπου η μετακίνηση των ατόμων γίνεται, προς ακτές και θαλάσσιες περιοχές, αλλά η πρόσβαση στα μέρη αυτά είναι δια ξηράς και τα καταλύματα τους βρίσκονται, συνήθως, στην ίδια περιοχή.

- **Επαρχιακός**

Όπου η μετακίνηση των ατόμων γίνεται προς αγροτικές περιοχές, επαρχίες, χωριά, κ.λ.π.

- **Αστικός**

Όπου η μετακίνηση των ατόμων γίνεται προς πρωτεύουσες, μεγαλουπόλεις, αστικά κέντρα κ.λ.π

- **Θαλάσσιος**

Όπου η μετακίνηση των ατόμων γίνεται προς ακτές, νησιά και θαλάσσιες περιοχές, με κρουαζιερόπλοια, σκάφη και θαλαμηγούς.

2.3 Τι είναι ο Αστικός τουρισμός και ποιά η σχέση του με τα υπόλοιπα είδη τουρισμού;

Όπως είδαμε παραπάνω, όταν λέμε «Αστικός τουρισμός», στην ουσία διακρίνουμε τον τουρισμό ανάλογα με τον τόπο επίσκεψης του τουρίστα. Δηλαδή, εννοούμε το μέρος στο οποίο μετακινούνται τα άτομα με άμεσο ή και με έμμεσο αποτέλεσμα, να κάνουν τουρισμό, το οποίο μπορεί να είναι ένα μεγάλο αστικό κέντρο, μία πρωτεύουσα μιας χώρας ή απλώς μια μεγαλούπολη.

Η σχέση του αστικού τουρισμού με τα υπόλοιπα είδη στα οποία διακρίνεται ο τουρισμός γενικά, είναι άμμεση. Αυτό συμβαίνει γιατί:

- **Ανάλογα με τον αριθμό επισκεπτών:**

Σε ένα αστικό κέντρο καταφτάνουν ομαδικά γκρουπ, αλλά και ανεξάρτητοι επισκέπτες.

- **Ανάλογα με τα φυσικά όρια μίας χώρας:**

Στους αστικούς προορισμούς καταφθάνουν άτομα ίδιας, αλλά και διαφορετικής εθνικότητας, με αυτή του προορισμού.

- **Ανάλογα με το οικονομικό επίπεδο των τουριστών:**

Οι δραστηριότητες στα αστικά κέντρα δεν απαιτούν πάντα υψηλό οικονομικό επίπεδο των τουριστών. Οι τιμές των καταλυμάτων στις πόλεις ποικίλουν, καθώς υπάρχουν και οι προσφορές, με σκοπό αυτήν την προσέλκυση των τουριστών με χαμηλότερο οικονομικό εισόδημα.

- **Ανάλογα με την χρονολογική περίοδο:**

Στα αστικά κέντρα πραγματοποιούνται επισκέψεις κατά την διάρκεια ολόκληρου του χρόνου, εφόσον, οι δυνατότητες δραστηριοτήτων δεν απαιτούν απαραίτητα καλοκαιρία ή δεν υπάρχει κάποιο συγκεκριμένο χρονικό όριο.

- **Ανάλογα με τον σκοπό επίσκεψης-ταξιδιού:**

Όπως είδαμε παραπάνω, οι σκοποί ενός ταξιδιού ποικίλουν. Η σχέση του αστικού τουρισμού με όλους αυτούς τους σκοπούς μπορεί να είναι α) άμεση, π.χ επαγγελματικός τουρισμός όπου η κύρια τοποθεσία διαμονής βρίσκεται σε αστικά

κέντρα και β) έμμεση, π.χ αγροτουρισμός, όπου, εκτός από την παραμονή σε χωριά και επαρχίες, υπάρχει και η πιθανότητα επίσκεψης σε κάποιο αστικό κέντρο.

- **Ανάλογα με την τοποθεσία:**

Η επίσκεψη σε ένα αστικό κέντρο μπορεί να συνδυαστεί με επισκέψεις σε επαρχίες, ορεινές περιοχές, παραθαλάσσιες περιοχές, κ.α..

3 ΗΡΑΚΛΕΙΟ

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί, περιγράφεται η πόλη του Ηρακλείου μέσα στο πέρασμα των χρόνων, η γεωγραφική της θέση, το κλίμα της και γενικότερα, πληροφορίες που αφορούν την σημερινή κατάσταση της πόλης.

Σκοπός του κεφαλαίου αυτού είναι η εισαγωγή μίας γενικότερης εικόνας για την πόλη, έτσι ώστε να υπάρχει μία συνολική άποψη για τα θέματα που θα επακολουθήσουν στα επόμενα κεφάλαια, που αφορούν τον αστικό τουρισμό.

3.1 ΓΕΝΙΚΑ

Το Ηράκλειο, Πέμπτη πόλη της Ελλάδας σε πληθυσμό με 142.112 κατοίκους⁴, είναι η πρωτεύουσα του νομού Ηρακλείου και ολόκληρης της περιφέρειας Κρήτης, έδρα της Αρχιεπισκοπής, της αυτοκέφαλης Εκκλησίας Κρήτης.

Γεωγραφικά, βρίσκεται στην κεντροανατολική και βόρεια μεριά του νησιού. Το κλίμα είναι ήπιο μεσογειακό, κατάλληλο για την καλλιέργεια ελαιόδεντρων, πορτοκαλιών, αμπελιών και γενικότερα κηπευτικών προϊόντων.

Η κρητική διατροφή αποτελεί μία από τις δημοφιλέστερες διατροφές στον κόσμο, καθώς περιλαμβάνει υγιεινές πρώτες ύλες, όπως ελαιόλαδο, όσπρια, λαχανικά, φρούτα και κρασί. Όσον αφορά την χλωρίδα και την πανίδα του Ηρακλείου και κατ'επέκταση της Κρήτης, λόγω του κλίματος και γεωλογίας, ευνοείται η ύπαρξη πολλών ειδών αγρίας φύσης. Στις κοιλάδες και τις ημιορεινές περιοχές μπορεί κανείς να συναντήσει διαφορετικά είδη λουλουδιών και φυτών, πολλά από τα οποία θεωρούνται και μοναδικά. Στα υψηλά βουνά και στα φαράγγια, ο επισκέπτης μπορεί να δει ενδιαφέροντα είδη πανίδας όπως και το μοναδικό στον κόσμο είδος αγριοκάτσικου κρι-κρι (αίγαγρος).

Η οικονομία του νησιού αποτελεί ιδιαίτερα σημαντικό κομμάτι της συνολικής οικονομίας της Ελλάδος και στηρίζεται κυρίως στον Τουρισμό, την γεωργία και στον εμπόριο.⁶

3.2 ΙΣΤΟΡΙΑ

Η ιστορία της πόλης, που συνδέεται άμεσα με την ιστορία ολόκληρου του νησιού και ξεκινά από τα πολύ παλιά χρόνια της παγκόσμιας ιστορίας, είναι σημαντική καθώς περιλαμβάνει πολλά, διαφορετικά και μεγάλου ενδιαφέροντος ιστορικά γεγονότα, που χωρίζονται στις παρακάτω χρονολογικές περιόδους:

- **Αρχαϊκή-Κλασική-Ελληνιστική περίοδος**

Κατά την οποία, αστικό κέντρο ήταν η Κνωσσός και στην σημερινή θέση της πόλεως του Ηρακλείου υπήρξε οικισμός με το όνομα Ηράκλειον, το οποίο πιστοποιείται από τα αρχαιολογικά λείψανα των αντίστοιχων περιόδων που βρέθηκαν σ' αυτόν.

➤ **Ρωμαϊκή περίοδος(3ος αιώνας μ.Χ)**

Κατά αυτήν την περίοδο το Ηράκλειον, σύμφωνα με τον Στράβων, συνεχίζει να παραμένει το επίγειο της Κνωσού.

⁴ Ιστοσελίδα εθνικής στατιστικής υπηρεσίας Ελλάδος, http://www.statistics.gr/gr_tables/s1100_SAP_1_pin18.htm

➤ **Α΄ Βυζαντινή περίοδος(330 μ.Χ-824 μ.Χ.)**

Κατά την περίοδο αυτή ο οικισμός της σημερινής πόλης του Ηρακλείου, αποκαλείται Κάστρο και ολόκληρο το νησί δέχεται επιθέσεις από πειρατές και η καταστροφή των πόλεων συμπληρώνεται από τις φυσικές καταστροφές (σεισμούς).

➤ **Αραβική κατάκτηση(γύρω στο 824μ.Χ)**

Μετά την καταστροφή των κυρίων αστικών κέντρων από τους Σαρακηνούς Άραβες πειρατές, η πόλη του Ηρακλείου μετονομάζεται σε ΄΄Φρούριο της τάφρου όπου αποτέλεσε ανεπτυγμένο κέντρο πειρατείας και εφιάλτης για τους Βυζαντινούς.

➤ **Β΄ Βυζαντινή περίοδος-Επανάκτηση της Κρήτης από τους Βυζαντινούς.**

Όπου σημειώνονται αποτυχημένες προσπάθειες επανάκτησης της πόλης, με σημαντικότερη αυτή του βυζαντινού στρατηγού Καρτερού το 826μ.Χ

➤ **Περίοδος Νικηφόρου Φωκά(Γύρω στο 960 μ.Χ)**

Οργανώνεται από τον Νικηφόρο Φωκά εκστρατεία με σκοπό την επελευθέρωση της Κρήτης, στριμόχνοντας τους Άραβες στο φρούριο του Χάνδακα. Το 961μ.Χ γίνεται η τελική έφοδος και καταστρέφοντας τα τείχη, επιτυγχάνεται ο αφανισμός των Αράβων.

➤ **Ανοικοδόμηση της πόλης-Μεγάλο Κάστρο**

Το όνομα της πόλης μετατρέπεται από Khandak σε Χάνδαξ και η πόλη ανοικοδομείται εκ νέου με βάση την βυζαντινή φρουριακή αρχιτεκτονική και επεκτείνεται και εκτός των τειχών, δημιουργώντας έτσι διάφορα προάστια.

➤ **Βενετοκρατία(1204μ.Χ-1669μ.Χ)**

Αλλάζει ξανά η οικονομία της πόλης, σε Candia, η οποία θεωρείται και η κυριότερη βάση των Βενετών στην Μεσόγειο. Επαναστάσεις από την μεριά των Κρητικών συνεχίζονται για περίπου 150 χρόνια μετά την έναρξη της βενετοκρατίας, οι οποίες καταλήγουν σε ειρηνική συμβίωση με τους Βενετούς. Επίσης κατά την περίοδο αυτή σημειώνονται και σημαντικά έργα(από πλευρά αρχιτεκτονικής, ύδρευσης, κ.λ.π), περισσότερα από τα οποία διασώζονται μέχρι σήμερα.

➤ **Τουρκική απειλή(1645μ.Χ-1669μ.Χ)**

Αποβίβαση τουρκικού στρατού στα παράλια του νησιού και ύστερα από σύντομο χρονικό διάστημα, η Κρήτη παραδίδεται στα χέρια των κατακτητών, εκτός από την πόλη Candia. Ύστερα από 20 χρόνια γιγαντομαχίας(1648μ.Χ- 1669μ.Χ), το φρούριο του Candia υποκύπτει στους κατακτητές, ύστερα από προδοσία του μηχανικού Ανδρέα Μπαρότση.

➤ **Τουρκοκρατούμενο Κάστρο**

Το όνομα της πόλης παραμένει το ίδιο και για τους Τούρκους(Kandiye).

Διακόπτεται η πολιτισμική αναγέννηση και παρατηρείται μια οικονομική και εμπορική κάμψη. Ο τουρκικός πλυθησμός υπερτερεί έναντι του κρητικού, στην πόλη, όπου διαδραματίζονται βάρβαρα γεγονότα (βασανιστήρια, κλπ) ενώ ο κρητικός λαός αντιστέκεται ηρωικά.

⁶ Ιστοσελίδα δήμου Ηρακλείου, <http://www.heraklion-city.gr/general.htm>

➤ 19ος αιώνας

Κατά την περίοδο αυτή ξαναονομάζεται η πόλη Ηράκλειο. Παύει να είναι πρωτεύουσα του νησιού, αλλά παρόλα αυτά αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα αστικά κέντρα της εποχής εκείνης.

Κατά τη αποχώρηση των Τούρκων το καλοκαίρι του 1898, σημειώνεται μια από τις τραγικότερες σκηνές για την ιστορία της πόλης, όπου σφάζονται και καίγονται ζωντανοί περισσότεροι από 500 Χριστιανοί, 17 Άγγλοι στρατιώτες και ο πρόξενος της Αγγλίας (Λυσίμ Καλοκαιρινός).

➤ 20ος αιώνας

Κατά την περίοδο αυτή, αρχίζει η εποχή της ακμής του Ηρακλείου και λόγω της ταχύτατης ανάπτυξής του, εμφανίζεται το πρόβλημα της καταστροφής του ιστορικού στοιχείου της πόλης. Πλέον, το Ηράκλειο, αποτελεί ένα αστικό κέντρο προσέλκυσης πληθυσμού, με αποτέλεσμα την οικονομική-εμπορική και πολιτισμική άνθηση, γεγονός που προϋδεάζει την ίδρυση μίας τουριστικής βιομηχανίας.⁷⁻⁸

3.3 ΣΗΜΕΡΑ

Το Ηράκλειο σήμερα συνεχίζει την παράδοση από τα παλιά. Μία πόλη, που θεωρείται ως ένας από τους πιο ενδιαφέροντες προορισμούς σε όλη την Ελλάδα, από πολλές απόψεις. Καλύπτει και ικανοποιεί όλα τα γούστα του επισκέπτη, είτε πρόκειται για διασκέδαση-ψυχαγωγία-άθληση, είτε πρόκειται για επαγγελματικούς σκοπούς, κ.λ.π.

Κατά την περιήγησή του στην πόλη, μπορεί κανείς να διακρίνει τις ενδιαφέροντες χρωματικές αντιθέσεις των σύγχρονων και μοντέρνων κτιρίων με τα παλιά και παραδοσιακά κτίριά της. Κτίρια και μνημεία ιδιαίτερης ιστορικής σημασίας υπάρχουν διάσπαρτα σε διαφορετικά σημεία της πόλης, πολλές φορές κρυμμένα ανάμεσα σε υπερσύγχρονα κτίρια, επίσης ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής σημασίας.

Η πόλη έχει κρατήσει πολλά στοιχεία από την περίοδο της Ενετοκρατίας, γι αυτό και η συνολική εικόνα της θυμίζει αρκετά μια Ενετική πόλη. Σύμβολο της πόλης ο φτερωτός Λέοντας και ένα από τα σημαντικότερα σημεία αναφοράς για την πόλη, μπορεί να θεωρηθεί το φρούριο Κούλες στο βενετσιάνικο λιμάνι με τα Νεώρια, που βρίσκονται στην βορειοανατολική είσοδο της πόλης, εντός των τειχών.

Κέντρο της πόλης θεωρείται η πλατεία Λιονταριών, στην οποία υπάρχει και το ιστορικό μνημείο, Κρήνη Μοροζίνι, ενώ γύρω από το μνημείο υπάρχουν παραδοσιακά καφενεία, μπουγατσάδικα, φαστφουντάδικα και ψητοπωλεία με τους παραδοσιακούς κρητικούς γύρους.

Γύρω από την πλατεία των Λιονταριών, παρουσιάζεται μεγάλη εμπορική κίνηση καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου, με καταστήματα για κάθε γούστο και ανάγκη. Παραδοσιακά κρητικά προϊόντα καθώς και αναμνηστικά δώρα μπορεί κανείς να αγοράσει κυρίως, στις οδούς 25^{ης} Αυγούστου, Δαιδάλου, Ιδομενέους και στην κεντρική αγορά στην οδό 1866. Απέναντι από την πλατεία, βρίσκεται η ιστορική

εκκλησία(βασιλική) του Αγίου Μάρκου, η οποία χρονολογείται από τον 12^ο αιώνα.Λίγο πιο κάτω βρίσκεται η ενετική Λότζια, κτισμένη τον 16^ο αιώνα,όπου βρίσκεται και το δημαρχείο της πόλης.Από την πίσω μεριά(βόρεια) του δημαρχείου, δεσπόζει η εκκλησία του Αγίου Τίτου(προστάτη του νησιού), κτισμένη από τα χρόνια του Βυζαντίου.

⁷ Βλ. Ιστοσελίδα Δήμου Ηρακλείου. , <http://www.heraklion-city.gr/general.htm>, 8 Βλ. Εγκυκλοπαίδεια Ιστορίας-Αρχαιολογίας και πληθυσμιακής ανάπτυξης «Πόλεις και χωριά της Κρήτης στο πέρασμα των αιώνων», Στέργιο Γ. Σπανάκη, σελ 290-299.

Ένα από τα σημαντικότερα αξιοθέατα της πόλης είναι τα βενετσιάνικα τείχη,κτισμένα κατά τον 15^ο αιώνα.Τα ενετικά τείχη υπήρξαν ορόσημο για την Κρήτη και, από πολιτισμική κυρίως άποψη, για ολόκληρο τον ελληνισμό γιατί είναι το μόνο μνημειακό σύνολο του είδους του στην Ελλάδα που έχει διασωθεί σε τόση έκταση και καλή σχετικά κατάσταση.

Τα τείχη περικλείουν σχεδόν ολόκληρη την πόλη και κατά διαστήματα υπάρχουν οι γνωστοί 7 προμαχώνες, απ'όπου πολεμούσαν οι στρατιώτες κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας.Μεγαλύτερης σημασίας προμαχώνας είναι αυτός του Μαρτινέγκο, όπου και βρίσκεται ο τάφος του εθνικού μας συγγραφέα Νίκου Καζαντζάκη, ο οποίος θάφτηκε σ'αυτό το σημείο και όχι σε νεκροταφείο επειδή αφορίστηκε.

Τα μουσεία του Ηρακλείου(αρχαιολογικό, ιστορικό, κ.α) καθώς και τα ανάκτορα της Κνωσού, συμπληρώνουν την κάλυψη της περιέργειας των επισκεπτών, απέναντι στην πολιτιστική κληρονομιά του τόπου.Λογής αρχαιολογικών στοιχείων, συναντά κανείς στους χώρους αυτούς, που βρίσκονται εντός αλλά και εκτός της πόλης.

Η νυχτερινή ζωή της πόλης, φημίζεται ως από τις μοναδικές, καθώς οι επιλογές είναι πολλές και ποικίλες.Καφετέριες που μένουν ανοιχτές μέχρι αργά το βράδυ για τον καφέ και το πρώτο ποτό του επισκέπτη, εστιατόρια με κρητικές παραδοσιακές γεύσεις,φαστφουντάδικα για αυτούς που θέλουν κάτι γρήγορο, μπάρακια με διαφορετικά είδη μουσικής(ελληνική και ξένη) και κέντρα διασκέδασης με παραδοσιακή κρητική και ελληνική μουσική.

Παραλίες και βουνά βρίσκονται σε μικρές αποστάσεις από την πόλη, με συνέπεια αν κάποιος επιθυμεί, μπορεί εύκολα να αποδράσει και να χαλαρώσει από την καθημερινότητα και την ρουτίνα της πόλης.

Επίσης, καθώς το Ηράκλειο βρίσκεται κεντρικά του νησιού, η πρόσβαση στις υπόλοιπες πόλεις-περιοχές είναι εύκολη και έτσι δίδεται και η δυνατότητα για εκδρομές σε υπέροχες τοποθεσίες όχι ιδιαίτερα μακριά από την πόλη.

Κατά τις καλοκαιρινές περιόδους η κίνηση στην πόλη αυξάνεται, λόγω της τουριστικής περιόδου.Το ιδανικό κλίμα που επικρατεί κατά την περίοδο αυτή, επιτρέπει την διεξαγωγή εκδηλώσεων και πολιτιστικών γεγονότων σε υπαίθριους χώρους.

Χρήσιμες Πληροφορίες

Ακαδημαϊκά ιδρύματα:

- Πανεπιστήμιο Κρήτης:Λεωφόρος Κνωσού,Τ.Θ: 2208,τηλ:2810 393210 (<http://www.uoc.gr>)
- Σχολές Φυσικών Επιστημών Ιατρικής:Βασιλικά Βουτών, Τ.Θ: 2208,τηλ: 2810 394401
- Α.Τ.Ε.Ι: Περιοχή Εσταυρωμένου,Τ.θ: 1939, τηλ: 2810 379328(<http://www.teiher.gr>)

- Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας:Βασιλικά Βουτών, Τ.Θ 1385, τηλ:2810 391500(<http://www.forth.gr/>)
- Επιστημονικό και Τεχνολογικό Πάρκο Κρήτης(ΕΤΕΠ-Κ):Βασιλικά Βουτών, Τ.Θ 1447, τηλ:2810 391900(<http://www.stepc.gr/>)

Νοσοκομεία:

- 1) ΠΕ.ΠΑ.Γ.Ν.Η στον δρόμο προς Βούτες, τηλεφωνικό κέντρο: 2810392111(<http://www.pepagnh.gr/>)
- 2) Βενιζέλειο Νοσοκομείο, Λεωφόρος Κνωσού 44, τηλεφωνικό κέντρο: 2810368000(<http://www.venizeleio.gr/>)

Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη:

Βρίσκεται απέναντι από την πλατεία Λιονταριών.Η βιβλιοθήκη για την ανακατασκευή του κτιρίου μετακομίζει προσωρινά στα παρακάτω κτίρια:

- 1) οδός Ταξιάρχου Μαρκοπούλου 46(δίπλα από την εκκλησία του Αγίου Ματθαίου)
- 2) οδός Χορτασών και Κυδωνίας 23

Ομιλούμενες Γλώσσες:

Ελληνικά και Κρητική διάλεκτος.Επίσης, λόγω της ανεπτυγμένης τουριστικής κίνησης στο νησί, οι περισσότεροι κάτοικοι της πόλης ομιλούν κυρίως Αγγλικά, καθώς και μία δεύτερη γλώσσα,όπως Γερμανικά, Γαλλικά,Ιταλικά, κ.ά.

Ωράρια λειτουργιών και Αργίες:

Ωράρια Λειτουργιών: Παρόλες τις αλλαγές του ωραρίου λειτουργίας, τα περισσότερα εμπορικά καταστήματα ακολουθούν τις παραδοσιακές ώρες λειτουργίας:Δευτέρα-Τετάρτη-Σάββατο:09.00-15.00 και Τρίτη-Πέμπτη-Παρασκευή: 09.00-14.00 και 17.00-21.00 με εξαίρεση τις Κυριακές και Αργίες.

Αργίες: 1^η Ιανουαρίου, 6 Ιανουαρίου, 25^η Μαρτίου, 1^η Μαΐου, Καθαρά Δευτέρα, Μ. Παρασκευή,Μ. Σάββατο, Κυριακή του Πάσχα,Δευτέρα του Πάσχα,Αγ. Πνεύματος, 15 Αυγούστου, 28 Οκτωβρίου, 25-26 Δεκεμβρίου

Προξενεία:

- Μ. Βρετανίας(Παπαλεξάνδρου 16, τηλ 2810 224012)
- Δανίας (Μονής Αγκαράθου 22, τηλ 2810 240580-24)
- Σουηδίας(Παπαλεξάνδρου 4,τηλ 2810 242525)
- Φιλανδίας(Ν.Σταυρακάκη 20, τηλ: 2810284270)
- Βελγίου(25^{ης} Αυγούστου 23 τηλ. 2810 221098)
- Γερμανίας(Δικαιοσύνης 7, τηλ 2810 226288-22)
- Ιταλίας(Ζωγράφου 13, τηλ. 2810 342561)
- Νορβηγίας(Πλ. Αγ Δημητρίου 24, τηλ 2810 341872)
- Ολλανδίας(25^{ης} Αυγούστου 23, τηλ 2810 346202)

- ο Ρωσίας (Παπαλεξάνδρου 16 τηλ. 2810 280787)
- ο Αυστρίας(Δαιδάλου 36, τηλ 2810 223379)

Κλίμα:

ΜΗΝΕΣ	ΜΕΣΗ ΜΗΝΙΑΙΑ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ	ΜΕΡΕΣ ΒΡΟΧΟΠΤΩΣΗΣ ΑΝΑ ΜΗΝΑ	ΜΕΣΗ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ ΝΕΡΟΥ
Ιανουάριος	12,1 °C	16	13 °C
Φεβρουάριος	12,2 °C	13,6	13 °C
Μαρτιος	13,5 °C	12	14 °C
Απρίλιος	16,5 °C	7,7	17 °C
Μάιος	20,3 °C	4,4	21 °C
Ιούνιος	24,4 °C	1,3	23 °C
Ιούλιος	26,1 °C	0,3	25 °C
Αύγουστος	26 °C	0,4	26 °C
Σεπτέμβριος	23,5 °C	2,4	24 °C
Οκτώβριος	20 °C	7,8	21 °C
Νοέμβριος	16,6 °C	10,6	17 °C
Δεκέμβριος	13,7 °C	15,1	14 °C

4 ΑΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί γίνεται αναφορά στην πόλη του Ηρακλείου ως ένας τουριστικός προορισμός. Περιγράφεται η προσβασιμότητα της πόλης, η διαμονή και τα τουριστικά πακέτα. Γίνεται αναλυτικότερη καταγραφή των αξιοθεάτων, των χώρων ψυχαγωγίας και των αθλητικών εγκαταστάσεων. Αναφέρονται επίσης οι εγκαταστάσεις των συνεδριακών και εκθεσιακών χώρων, καθώς και των κέντρων υγείας. Τέλος δίδονται στατιστικά στοιχεία και γίνεται ανάλυση για την τουριστική κίνηση της πόλης. Σκοπός του κεφαλαίου αυτού είναι η ανάδειξη των προσφερόμενων υπηρεσιών, των υποδομών και των δραστηριοτήτων, που όλα μαζί, αποτελούν ιδανικές συνθήκες για την πραγματοποίηση του αστικού τουρισμού.

4.1 ΠΥΛΕΣ ΕΙΣΟΔΟΥ-ΕΞΟΔΟΥ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

Σ' αυτή την ενότητα περιγράφεται ο τρόπος προσέγγισης και το οδικό δίκτυο της πόλης. Με τρεις τρόπους μπορεί κανείς να προσεγγίσει την πόλη του Ηρακλείου και γενικότερα τις περιοχές που το περικλείουν:

4.1.1 ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΩΣ

Ήφιξη και αναχώρηση από και προς το αεροδρόμιο Νίκος Καζαντζάκης. Δεύτερο Διεθνές αεροδρόμιο της χώρας, πρώτο σε ναυλωμένες πτήσεις(charter)⁹

4.1.1.1 Δρομολόγια:

- Πτήσεις από και προς την υπόλοιπη Ελλάδα, απ'ευθείας ή μέσω Αθηνών:Αθήνα,Αλεξανδρούπολη,Θεσσαλονίκη,Ιωάννινα,Καβάλα,Κως,Μύκονος,Μυτιλήνη,Ρόδος,Σάμος,Σαντορίνη,Χανιά,Χίος.
- Πτήσεις από και προς το εξωτερικό, απ'ευθείας(περισσότερο κατά τις υψηλές τουριστικές περιόδους) ή μέσω Αθηνών(κατά την διάρκεια όλου του χρόνου):Λάρνακα, Μιλάνο,Μόναχο,Ντίλσεντορφ,Ρώμη,Σόφια,Στουτγκάρδη,Φρανκφούρτη, κ.α

Πιν.1:Προσαρμογή με βάση στοιχείων της Ε.Μ.Υ,

http://www.hnms.gr/hnms/greek/climatology/climatology_region_diagrams_html?dr_city=Heraklion

4.1.1.2 Στατιστικά στοιχεία:

Μηνιαία κίνηση επιβατών στο αεροδρόμιο Ηρακλείου, με ναυλωμένες πτήσεις(charter), κατά τα έτη 2008/2009/2010

Μήνας	2008	% του συνόλου	2009	% του συνόλου	2010	% του συνόλου
Ιανουάριος	1847	0,09%	3.318	0,18%	1.827	0,09%
Φεβρουάριος	1862	0,09%	3.325	0,18%	662	0,03%
Μάρτιος	6.999	0,35%	4.656	0,25%	9.293	0,46%
Απρίλιος	127.877	6,47%	114.752	6,10%	81.720	4,09%
Μάιος	253.752	12,84%	264.545	14,05%	263.797	13,19%
Ιούνιος	306.154	15,49%	271.893	14,45%	296.933	14,85%
Ιούλιος	370.946	18,76%	355.677	18,90%	412.020	20,61%
Αύγουστος	396.533	20,06%	367.457	19,52%	419.971	21,01%
Σεπτέμβριος	319.927	16,18%	310.727	16,51%	332.754	16,64%
Οκτώβριος	182.619	9,24%	180.939	9,61%	177.314	8,87%
Νοέμβριος	5.308	0,27%	4.144	0,22%	2.519	0,13%
Δεκέμβριος	3.172	0,16%	800	0,04%	524	0,03%
Συνολικά	1.976.996	100,00%	1.882.233	100,00%	1.999.334	100,00%

Πιν.2 Προσαρμογή με βάση στατιστικά στοιχεία της Υ.Π.Α, <http://www.hcaa.gr/content/index.asp>

Στον παραπάνω πίνακα παρατηρείται ότι:

1. Κατά τους μήνες Ιανουάριο-Φεβρουάριο και Νοέμβριο-Δεκέμβριο(οι οποίοι αποτελούν τους νεκρούς μήνες¹⁰) η κίνηση του αεροδρομίου σε πτήσεις charter πέφτει αισθητά και οι ναυλωμένες πτήσεις, κατά τα έτη 08/09/10 παραμένουν σε πολύ μικρά ποσοστά.
2. Κατά το πέρασμα των 3 αυτών ετών παρατηρείται συνολική αύξηση των επιβατών της τάξης του 1,12%.
3. Το ποσοστό της διαφοράς των αφίξεων των επιβατών από το έτος 2008 έως το 2009 είναι -4,79%, δηλαδή παρατηρείται μία μείωση της κινήσεως στο αεροδρόμιο.
4. Το ποσοστό της διαφοράς των αφίξεων των επιβατών από το έτος 2009 έως το 2010 είναι 6,22%, δηλαδή παρατηρείται μία αύξηση της κινήσεως των επιβατών στο αεροδρόμιο

5. Κατά τις χαμηλές τουριστικές περιόδους(Μάρτιο,Απρίλιο,Οκτώβριο), παρατηρείται ότι στο έτος 2008 το ποσοστό της κίνησης των επιβατών στο έτος 2008 ανέρχεται στο 16,06% της χρονιάς αυτής, στο έτος 2009 ανέρχεται στο 15,96% της χρονιάς αυτής και στο έτος 2010 στο 13,42% της αντίστοιχης χρονιάς.

Εθνικότητες επιβατών και διαφορά των αφίξεων κατά τα έτη 2009-2010, στο αεροδρόμιο Νίκος Καζαντζάκης του Ηρακλείου

A/A	ΧΩΡΑ	2009	2010	ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΦΙΞΕΩΝ	% ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΦΙΞΕΩΝ
1	ΑΥΣΤΡΙΑ	83.244	89.921	6.677	8,02
2	ΜΠΑΧΡΕΙΝ	25	0	-25	-100,00
3	ΒΕΛΓΙΟ	86.361	93.401	7.040	8,15
4	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	187	377	190	101,60
5	ΚΡΟΑΤΙΑ	0	270	270	-
6	ΚΥΠΡΟΣ	18.845	18.859	14	0,07
7	ΤΣΕΧΙΑ	39.367	52.497	13130	33,35
8	ΔΑΝΙΑ	11.875	13.428	1553	13,08
9	ΑΙΓΥΠΤΟΣ	3.592	599	-2993	-83,32
10	ΕΣΘΟΝΙΑ	0	5.783	5783	-
11	ΑΓΓΛΙΑ	381.745	394.007	12.262	-
12	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	15.524	12.570	-2954	-19,03
13	ΓΑΛΛΙΑ	224.553	236.058	11.505	5,12
14	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	489.846	483.685	-6161	-1,26
15	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	141.573	159.488	17.915	12,65
16	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	9.191	15.479	6.288	68,41
17	ΙΣΛΑΝΔΙΑ	0	0	0	-
18	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	32.984	37.120	4.136	12,54
19	ΙΣΡΑΗΛ	21.466	21.912	446	2,08
20	ΙΤΑΛΙΑ	92.160	108.193	16.033	17,40
21	ΙΟΡΔΑΝΙΑ	0	162	162	-
22	ΛΕΤΟΝΙΑ	2865	6363	3498	122,09
23	ΛΙΒΑΝΟ	175	0	-175	-100,00
24	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	3294	4515	1221	3707
25	ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	9583	12382	3799	29,21
26	ΜΑΛΤΑ	0	362	362	-
27	ΝΟΡΒΗΓΙΑ	31076	24710	-6366	-20,49
28	ΠΟΛΩΝΙΑ	37700	53887	16187	42,94
29	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	1790	2351	561	31,94
30	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	4119	8576	4457	108,21
31	ΡΩΣΣΙΑ	23312	37483	14171	60,79
32	ΣΑΟΥΔΙΚΗ ΑΡΑΒΙΑ	1519	13	-1506	-99,14
33	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	5520	7573	2053	37,19
34	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	4853	5466	613	12,63

35	ΙΣΠΑΝΙΑ	1845	1648	-197	-10,68
36	ΣΟΥΗΔΙΑ	39683	31730	-7953	-20,04
37	ΕΛΒΕΤΙΑ	50820	47551	-3269	6,43
38	ΤΟΥΡΚΙΑ	925	1303	378	40,86
39	ΟΥΚΡΑΝΙΑ	2971	3489	518	17,44
40	ΣΕΡΒΙΑ	2198	3080	882	40,13
	ΣΥΝΟΛΟ	1876786	1996291	119505	6,37

Πιν 3: Προσαρμογή με βάση στατιστικά στοιχεία της γενικής διεύθυνσης αλυσίδας ξενοδοχείων «Sbokos Hotels Group»

Στον παραπάνω πίνακα παρατηρείται ότι:

- i. Οι περισσότερες αφίξεις κατά το 2009 πραγματοποιήθηκαν από τους Γερμανούς, με 489,846 αφίξεις
- ii. Οι περισσότερες αφίξεις κατά το 2010 πραγματοποιήθηκαν, επίσης, από τους Γερμανούς, με 483.685 αφίξεις
- iii. Η μεγαλύτερη αύξηση στις αφίξεις που έγινε μέσα στα έτη 2009/2010, ήταν της Ολλανδίας, με 17.915 περισσότερους επισκέπτες
- iv. Η μεγαλύτερη μείωση στις αφίξεις που έγινε μέσα στα έτη αυτά, ήταν της Σουδίας με 7.953 λιγότερους επισκέπτες.

4.1.2 ΑΚΤΟΠΛΟΪΚΩΣ

Άφιξη και αναχώρηση από και προς το κεντρικό λιμάνι Ηρακλείου

4.1.2.1 Δρομολόγια:

- Δρομολόγια από και προς την υπόλοιπη Ελλάδα, απευθείας ή μέσω λουιτών λιμανιών της χώρας, με κυριότερους προορισμούς τους: Πειραιάς, Θεσσαλονίκη, Κάρπαθος, Κάσος, Κυκλάδες, Ρόδος, Σποράδες.
- Δρομολόγια από και προς το εξωτερικό γίνονται μόνο από συγκεκριμένα λιμάνια της χώρας.¹¹

4.1.2.2 Στατιστικά στοιχεία

Αφίξεις στο Λιμάνι του Ηρακλείου κατά τα έτη 2008/2009/2010

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ	2008	%	2009	%	2010	%	Διαφορά ¹²	Αύξηση ¹³
Πειραιάς	639.196	88,40	609.931	87,20	678.278	79,57	39.082	6,11
Θήρα	45.904	6,35	49.176	7,03	117.780	13,82	71.876	156,58
Ίος	2.188	0,30	1.951	0,28	14.764	1,73	12.576	574,77
Πάρος	8.273	1,14	7.640	1,09	8.066	0,95	-207	-2,50
Νάξος	4.265	0,59	4.318	0,62	4.727	0,55	462	10,83

Τήνος	8.258	1,14	8.280	1,18	6.608	0,78	-1.650	-19,98
Σύρος	1.509	0,21	1.273	0,18	2.046	0,24	537	35,59
Σκιάθος	320	0,04	498	0,07	369	0,04	49	15,31
Βόλος	635	0,09	279	0,04	4	0,00	-631	-99,37
Θεσσαλονίκη	8.908	1,23	9.637	1,38	10.469	1,23	1.561	17,52
Κάσος	12	0,00	16	0,00	546	0,06	534	4.450,00
Κάρπαθος	25	0,00	62	0,01	280	0,03	255	1020,00
Μήλος	19	0,00	0	0,00	0	0,00	-19	-100,00
Χάλκη	0	0,00	7	0,00	84	0,01	84	-
Ρόδος	53	0,01	1.213	0,17	2.240	0,26	2.187	4.126,42
Διαφάνι	0	0,00	1.715	0,25	1.570	0,18	1.570	
ΣΥΝΟΛΟ	723.039	100	699.486	100	852.377	100	129.338	

Πιν.4: προσαρμογή από στατιστικά στοιχεία της Λιμενικής Αρχής Ηρακλείου

4.1.3 ΟΔΙΚΩΣ

4.1.3.1 Πύλες εισόδου-εξόδου

Α) Πόλη Ηρακλείου:

Οδικώς, υπάρχουν δύο κύριες και δύο δευτερεύουσες οδικές αρτηρίες, μέσω των οποίων μπορεί κανείς να προσεγγίσει την πόλη Ηρακλείου:

- **Εθνική οδός Χανίων/Ρεθύμνου-Ηρακλείου(Ε75)**

Ξεκινάει από την περιοχή Κισσάμου Χανίων, που βρίσκεται δυτικά της Κρήτης. Περνάει έξω από την πόλη των Χανίων, την πόλη του Ρεθύμνου, το Μπαλί, την Αγ. Πελαγία και καταλήγει δυτικά από την πόλη του Ηρακλείου.

- **Εθνική οδός Ηρακλείου-Αγ.Νικολάου(Ε75-συνέχεια της προηγούμενης)**

Ξεκινάει από τον Άγιο Νικόλαο, που βρίσκεται ανατολικά της Κρήτης. Περνάει από Μάλια και Χερσόνησο και καταλήγει ανατολικά από την πόλη του Ηρακλείου.

- **Επαρχιακή οδός Ηρακλείου-Μοιρών(97)**

Ξεκινάει από την νότια περιοχή του νομού Ηρακλείου και συγκεκριμένα από τις Μοίρες. Περνάει από Αγ.Δέκα και Αγ.Βαρβάρα και καταλήγει νότια της πόλης του Ηρακλείου.

- **Επαρχιακή οδός Ηρακλείου-Αρχανών (99)**

Ξεκινάει από την κεντρική περιοχή του νομού Ηρακλείου και συγκεκριμένα από τις Αρχάνες. Περνάει από Αγ.Ειρήνη, Κνωσό και καταλήγει επίσης νότια της πόλης του Ηρακλείου.

Β) Κέντρο Ηρακλείου

Υπάρχουν 7 κεντρικοί δρόμοι που καταλήγουν στο κέντρο του Ηρακλείου:

- Δυτικά και παραλιακά: οδός Σοφ. Βενιζέλου (Προμαχώνας Αγ. Ανδρέα)
- Δυτικά: λεωφόρος 62 Μαρτύρων (Χανιόπορτα-Προμαχώνας Παντοκράτορα)
- Νοτιοδυτικά: οδός Κονδυλάκη (Κομμένο Μπεντένι-Προμαχώνας Πόρτα-Προμαχώνας Ιησού).
- Ανατολικά: λεωφόρος Δημοκρατίας (Τρεις Καμάρες-Προμαχώνας Βιτούρι)
- Ανατολικά: λεωφόρος Ικάρου (Πύλη Αγ. Γεωργίου).
- Ανατολικά και παραλιακά: λεωφόρος Μακαρίου (Πλατεία Κουντουριώτη-Προμαχώνας Σαμπιονάρα)

4.1.3.2 Μέσα μεταφοράς και δρομολόγια:

Α) ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ

- **Αστικά (Μπλε):**

Τα δρομολόγια στην πόλη του Ηρακλείου:

- 1) Αεροδρόμιο-Γιόφυρο-Α.Τ.Ε.Ι-Πειραματικό-Αεροδρόμιο
- 2) Αεροδρόμιο-Γιόφυρο-Α.Τ.Ε.Ι-Πειραματικό-Αμνησός.
- 3) Λιμάνι-Κνωσσός-Σκαλάνι
- 4) Λιμάνι-Μεσαμπελιές.
- 5) Λιμάνι-Μασταμπάς.
- 6) Αεροδρόμιο-Γιόφυρο-Λινοπεράματα
- 7) Λιμάνι-Φορτέτσα
- 8) Αεροδρόμιο-Γιόφυρο-Λινοπεράματα.
- 9) Λινοπεράματα-Γιόφυρο-Αλικαρνασός-Καρτερός-Αμνησός.
- 10) Αεροδρόμιο-Γιόφυρο-Τσαλικάκι-Γάζι-Αεροδρόμιο
- 11) Αεροδρόμιο-Γιόφυρο-Καβροχώρι-Αεροδρόμιο
- 12) Γιόφυρο-Αλικαρνασός-Βιομηχανική Περιοχή-Καλλιθέα
- 13) Λινοπεράματα-Γιόφυρο-Αλικαρνασός-Καρτερός-Πρασά
- 14) Αεροδρόμιο-Φοινικιά-Αεροδρόμιο.

Όλα τα παραπάνω δρομολόγια χωρίζονται σε δύο ζώνες, ανάλογα με τις αποστάσεις των περιοχών και σε σχέση με τις τιμές των εισιτηρίων τους. Οι ζώνες αυτές είναι:

Α' ζώνη) Εντός των νοητών ορίων: Γιόφυρο-Βενιζέλιο-Αεροδρόμιο

Β' ζώνη) Εντός και εκτός των ορίων αυτών.

Τιμές Εισιτηρίων για τα Αστικά Λεωφορεία Ηρακλείου

ΖΩΝΕΣ	ΚΑΝΟΝΙΚΟ	ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΜΕ ΕΚΠΤΩΣΗ	
		ΜΑΘΗΤΙΚΟ(50%)	ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ(25%)
A'	0,75	0,45	0,55
B'	1,10	0,55	0,80

Επίσης υπάρχουν μηνιαίες κάρτες αντί εισιτηρίων, μόνο για φοιτητές, οι οποίες κοστίζουν 25€ και 30€ για την Α' και Β' ζώνη αντίστοιχα.

- **Υπεραστικά (πράσινα)**

Δρομολόγια από και προς την πόλη του Ηρακλείου με προορισμούς τους:Χανιά,Ρέθυμνο,Μάλια,Αγ.

Νικόλαος,Ιεράπετρα,Σητεία,Αρχάνες,Μοίρες,Μάταλα,Αγ. Γαλήνη,Τυμπάκι, κ.α

Επίσης υπάρχει η δυνατότητα δρομολογίων και προς την υπόλοιπη Ελλάδα,όπως Πάτρα,Θεσσαλονίκη,Ιωάννινα κ.α

Β) ΤΑΞΙ

Πλήθος αριθμών ΤΑΞΙ, με εξυπηρέτηση όλο το 24ωρο,από κεντρικές πιάτσες ή και με τηλεφωνική ανταπόκριση των Ράδιο Ταξί.

Τηλέφωνα επικοινωνίας για Ράδιο Ταξί:

- 2810 210102
- 2810 210168
- 2810 210124

Γ) ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ

Στην πόλη του Ηρακλείου υπάρχουν πολυάριθμα γραφεία ενοικιάσεως αυτοκινήτων, μηχανών,λεωφορείων, κ.α ,έτοιμα για να καλύψουν τις ανάγκες και τις απαιτήσεις του επισκέπτη.Ειδικές προσφορές και συμφέρουσες λύσεις δίδονται σε πολλά απο τα γραφεία αυτά, σε τιμές που φτάνουν και στα 10 ευρώ ημερησίως για ένα αυτοκίνητο, ιδανικό για μια περιήγηση στην πόλη.

4.1.3.3 Στατιστικά στοιχεία

Α) Κίνηση Επιβατών με Αστικά Λεωφορεία κατά το έτος 2010:

ΜΗΝΕΣ	ΕΠΙΒΑΤΕΣ ΜΕ ΕΙΣΙΤΗΡΙΟ	ΕΠΙΒΑΤΕΣ ΜΙΣΘΩΣΕΩΝ(ΔΩΡΕΑΝ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ)	ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΒΑΤΩΝ
Ιανουάριος	668.257	4.329	672.586
Φεβρουάριος	662.634	1.095	663.729
Μάρτιος	845.490	29.873	875.363
Απρίλιος	772.647	2.125	774.772
Μάιος	839.745	4.396	844.141
Ιούνιος	851.654	460.241	1.311.895
Ιούλιος	731.816	56	731.872
Αύγουστος	775.380	1.320	776.700
Σεπτέμβριος	900.707	0	900.707
Οκτώβριος	930.451	1.600	932.051
Νοέμβριος	822.905	101.883	924.788
Δεκέμβριος	761.538	21.182	782.720
ΣΥΝΟΛΟ 2010	9.563.224	628.100	10.191.324

Πιν6. προσαρμογή με βάση τα στοιχεία του Κεντρικού Γραφείου Αστικών Λεωφορείων Ηρακλείου

4.2 ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

Στην ενότητα αυτή γίνεται η καταγραφή των καταλυμάτων στην πόλη του Ηρακλείου. Αναλύεται η κατηγορία και ο τύπος των ξενοδοχείων, σύμφωνα με τις προδιαγραφές του Ε.Ο.Τ και τέλος περιγράφονται οι παρεχόμενες υπηρεσίες και οι τιμές πέντε ξενοδοχείων, στο κέντρο της πόλης, ανάλογα με τις διαφορετικές κατηγορίες τους.

- Ο Ε.Ο.Τ κατατάσσει τα καταλύματα σε διαβαθμίσεις (κατηγορίες) ανάλογα με τις υπηρεσίες και τις εγκαταστάσεις τους.
- Ο Ε.Ο.Τ επίσης διαχωρίζει τα καταλύματα σε περεταιίρω τύπου, ανάλογα με τις υποδομές και τις προσφερόμενες υπηρεσίες που παρέχουν σε:
 - α) ξενοδοχεία (κλασικού τύπου, παραδοσιακοί ξενώνες, αγροτουριστικά καταλύματα, κ.α)
 - β) ενοικιαζόμενα δωμάτια
 - γ) ενοικιάζομενα διαμερίσματα
 - δ) αυτοτροφοδοτούμενα τουριστικά καταλύματα (τουριστικές κατοικίες και τουριστικές επαύλεις)
 - ε) χώροι οργανωμένης κατασκήνωσης (camping)
 - ζ) ξενώνες νεότητας (youth hostels)¹⁸
- Στην πόλη του Ηρακλείου υπάρχουν ξενοδοχεία κλασικού τύπου, επιπλωμένα διαμερίσματα και παραδοσιακά ξενοδοχεία
- Συνολικά υπάρχουν 69 καταλύματα στο Ηράκλειο.¹⁹

Αριθμός ξενοδοχείων στο Ηράκλειο ανάλογα με την κατηγορία τους

ΑΣΤΕΡΕΣ	ΑΡ.ΞΕΝ
1	21
2	21
3	13
4	10
5	4
ΣΥΝΟΛΟ	69

Πιν 7. Προσαρμογή με βάση στοιχεία του Ε.Ο.Τ. www.eot.gr

- **Γενικότερα στοιχεία**
 1. Μία μέση τιμή πληρότητας για τα ξενοδοχεία πόλεως στο Ηράκλειο ανέρχεται στο 50-60% τα τελευταία 5 χρόνια.
 2. Ο μέσος όρος των ατόμων ανά δωμάτιο στα ξενοδοχεία πόλεως του Ηρακλείου ανέρχεται στο 1,3
 3. Η πληρότητα των ξενοδοχείων πόλεως υπολογίζεται σε δωμάτια και όχι σε άτομα, γιατί τα περισσότερα δωμάτια χρησιμοποιούνται ως μονόκλινα (περίπου το 10% των δωματίων επιβάλλεται από τον νόμο, να είναι μονόκλινα).

4.3 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ

Στην ενότητα αυτή περιγράφονται τα τουριστικά-ταξιδιωτικά γραφεία της πόλης του Ηρακλείου, καθώς και οι υπηρεσίες που παρέχονται. Τέλος, δίδεται ένα παράδειγμα ενός τουριστικού πακέτου για τον αστικό τουρισμό στο Ηράκλειο, όπου αναλύεται το περιεχόμενό του και η τιμή του.

Οι παρεχόμενες υπηρεσίες των τουριστικών γραφείων καλύπτουν τις ανάγκες των ενδιαφερόμενων, είτε πρόκειται για μόνιμους κατοίκους, αλλά και ιδιαίτερα για τους επισκέπτες του Ηρακλείου, που επιθυμούν να γνωρίσουν την πόλη καλύτερα από όλες τις οπτικές γωνίες, σε σχέση με τις δυνατότητες που υπάρχουν.

Τα περισσότερα από αυτά τα πρακτορεία είναι Γενικού Τουρισμού, δηλαδή περιλαμβάνουν σχεδόν όλες αυτές τις υπηρεσίες που ικανοποιούν το μεγαλύτερο μερίδιο της τουριστικής αγοράς.

Παραδείγματα των παρεχόμενων υπηρεσιών είναι:

- A) Εισιτήρια (ακτοπλοϊκά και αεροπορικά εσωτερικού-εξωτερικού)
- B) Διαμονή (κρατήσεις ξενοδοχείων και τουριστικών καταλυμάτων)
- Γ) Εκδρομές (οργανωμένες εκδρομές για μεμονωμένους και γκρουπ)
- Δ) Ενοικιάσεις οχημάτων (αυτοκίνητα, μηχανές, μικρά και μεγάλα λεωφορεία)
- E) Συνέδρια (Οργάνωση συνεδρίων και εκδηλώσεων)
- Z) Ειδικές Υπηρεσίες (μετακινήσεις, θεματικές εκδρομές, κ.α)

Για τις παραπάνω υπηρεσίες πολλές φορές γίνονται προσφορές, μέσω των τουριστικών πακέτων.

Ένα από αυτά τα τουριστικά πακέτα θα μπορούσε να έχει ως εξής:

Πακέτο Επαγγελματικού Τουρισμού

- **ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΚΕΤΟΥ:**
 - ❖ Είδος Επαγγελματικού τουρισμού: Συνεδριακός
 - ❖ Τουριστικός Πράκτορας: Landmarks Travel (τοπικό Ηρακλείου)
 - ❖ Φορέας: Palmos Travel
 - ❖ Τόπος Προέλευσης: Αθήνα
 - ❖ Τόπος διεξαγωγής Συνεδρίου: Ηράκλειο
 - ❖ Ξενοδοχείο: Galaxy Hotel
 - ❖ Κατηγορία ξενοδοχείου: 4 αστέρων
 - ❖ Αριθμός Συνέδρων: 100
 - ❖ Μέρες Διαμονής: 3 μέρες-3 νύχτες
 - ❖ Ημ/νία Πραγματοποίησης: 15/10/10-18/10/10
- **ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ:**

1^η Μέρα: (Παρασκευή 15/10/10)

- Άφιξη-check in: 11.00 π.μ
- Welcome drink: 12.00 π.μ
- 1^ο Συνέδριο: 1.30 μ.μ-5.30 μ.μ
- 1^ο Coffee break: 3.30 μ.μ-3.45 μ.μ
- 1^ο Βραδυνό(Μπουφές):8.30 μ.μ-10.30 μ.μ

2^η Μέρα: (Σάββατο 16/10/10)

- 1^ο Πρωινό(Μπουφές):7.00 π.μ-9.00 π.μ
- 2^ο Συνέδριο: 9.05 π.μ-1.00 μ.μ
- 2^ο Coffee break : 11.00 π.μ-11.20 π.μ
- 1^ο Μεσημεριανό(Μπουφές): 1.05 μ.μ-3.00 μ.μ
- 3^ο Συνέδριο: 5.00 μ.μ-8.00 μ.μ
- 3^ο Coffee break: 6.25 μ.μ-6.40 μ.μ
- 2^ο Βραδυνό(Κρητική Βραδυά): 9.00 μ.μ-12.00 μ.μ

3^η Μέρα: (Κυριακή 17/10/10)

- 2^ο Πρωινό(Μπουφές): 7.00 π.μ-10.00 π.μ
- 4^ο Συνέδριο: 10.05 π.μ-1.00 π.μ
- 4^ο Coffee break: 11.25 π.μ-11.40 π.μ
- 2^ο Μεσημεριανό(Μπουφές): 1.05 μ.μ-3.00 μ.μ
- 5^ο Συνέδριο: 4.00 μ.μ-8.30 μ.μ
- 5^ο Coffee break: 6.00 μ.μ-6.30 μ.μ
- 3^ο Βραδυνό(Gala Dinner): 9.30 μ.μ-11.30 μ.μ

4^η Μέρα: (Δευτέρα 18/10/10)

- 3^ο Πρωινό(Μπουφές): 7,00 π.μ-9.00 π.μ
- 6^ο Συνέδριο: 9.05-11.45 π.μ
- Αναχώρηση-check out: 12.30 μ.μ

4.4 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ-ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ-ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Στην ενότητα που ακολουθεί γίνεται μια λεπτομερής καταγραφή των πολιτιστικών,αθλητικών υποδομών, καθώς και των χώρων ψυχαγωγίας-διασκέδασης.

4.4.1 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Ο πολιτισμός της πόλης του Ηρακλείου διασώζεται μέσα από τα μνημεία και τους αρχαιολογικούς χώρους της, καθώς και από τις σημερινές προσπάθειες που γίνονται από τον δήμο και τους κατοίκους του, μέσω των πολιτιστικών εκδηλώσεων που πραγματοποιούνται.

4.4.1.1 ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Το Ηράκλειο όπως φαίνεται και σε προηγούμενη ενότητα έχει μεγάλη ιστορία από τα παλιά χρόνια.Μέσα σ'αυτά τα χρόνια αναπτύχθηκε ο πολιτισμός του και μέχρι σήμερα

διασώζονται σπουδαία μνημεία, κτίρια και ναοί, τα οποία προσελκύουν τους επισκέπτες της πόλης. Επίσης, δημιουργήθηκαν μουσεία και θεματικά κέντρα, με σκοπό να φιλοξενήσουν τα ευρήματα των αρχαιολογικών χώρων και τα διάφορα πολιτιστικά έργα ιστορικής σημασίας, τα οποία προκαλούν το ενδιαφέρον στους επισκέπτες. Έτσι λοιπόν, όλα αυτά αποτελούν **αξιοθέατα του Ηρακλείου**, τα οποία είναι:

A) Μουσεία:

i. Αρχαιολογικό Μουσείο

Τοποθεσία: Βρίσκεται στο κέντρο του Ηρακλείου, απέναντι από την πλ.Ελευθερίας.

Εκθέματα: Αρχαιολογικά ευρήματα, θησαυροί Μινωικού και παλιότερου ευρωπαϊκού πολιτισμού, αντικείμενα κυρίως από την κεντρική και ανατολική Κρήτη, ηλικίας πάνω από 5.500 χρόνια (Δίσκος Φαιστού, Δαχτυλίδι Βασιλιά Μίνωα, τοιχογραφία Παριζιάνας, τοιχογραφία ταυροκαθάψιων, κ.α)

Τιμές και ώρες λειτουργίας:

Τιμές: α) Κανονικό εισιτήριο: 10 ευρώ, β) μειωμένο εισιτήριο: 5 ευρώ

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα 12.00-17.00, Τρίτη-Παρασκευή 8.30-15.00, Σάββατο-Κυριακή 8.00-15.00

ii. Ιστορικό Μουσείο Κρήτης

Τοποθεσία: Βρίσκεται στο κέντρο του Ηρακλείου, στον παραλιακό δρόμο.

Εκθέματα: Ιστορικά και πολιτιστικά εκθέματα από όλη την Κρήτη, από τους πρώτους μετά Χριστόν αιώνες: (τοιχογραφίες, εικόνες αιογραφίες, νομίσματα, κοσμήματα, προσωπογραφίες αγωνιστών, βυζαντινά και ενετικά μικροτεχνήματα, πίνακας του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου, λαογραφική συλλογή, αίθουσα Εμμανουήλ Τσουδερού, αίθουσα Νίκου Καζαντζάκη, αίθουσα κεραμικών, κ.α)

Τιμές και ώρες λειτουργίας:

Τιμές: α) κανονικό εισιτήριο: 5 ευρώ, β) μειωμένο εισιτήριο: 3 ευρώ, κάθε Τετάρτη υπάρχει ελεύθερη είσοδος για τους Έλληνες επισκέπτες. Επίσης, δωρεάν είσοδο δικαιούνται τα παιδιά έως 12 ετών, οι ηλικιωμένοι άνω των 65, οι κάτοχοι της κάρτας πολιτισμού και οι κάτοχοι της ICOM κάρτας.

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα έως Σάββατο 09.00-17.00 (εκτός Τετάρτης που ισχύει 09.00-21.00), Κυριακές και αργίες κλειστά.

iii. Μουσείο Μάχης Κρήτης:

Τοποθεσία: Βρίσκεται πίσω από το αρχαιολογικό μουσείο του Ηρακλείου.

Εκθέματα: Κειμήλια της περιόδου 1941-1945 στην Κρήτη, προβολή των αγώνων στην Κρήτη κατά την γερμανοϊταλική κατοχή, ιστορικά ντοκουμέντα, κ.α

Τιμές και ώρες λειτουργίας:

Τιμές: Δωρεάν είσοδος.

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα έως Παρασκευή 08.00-14.30

iv. Μουσείο Αγίας Αικατερίνης.

Τοποθεσία: Βρίσκεται βορειοανατολικά του Μητροπολιτικού ναού του Άγιου Μηνά, στο κέντρο του Ηρακλείου.

Εκθέματα: Αντιπροσωπευτικά έργα της κρητικής αναγέννησης, έργα του Μιχαήλ Δαμασκηνού, συλλογές με εκκλησιαστικά σκεύη, βιβλία, άμφια και αποτοιχισμένες τοιχογραφίες. Μερικά από τα εκθέματα: Χριστός Παντοκράτορας, Προσκύνηση των Μάγων, Θεοτόκος η Βάτος, Ρίζα Ιεσσαί, Αποτομή Κεφαλής Προδρόμου, Άγιος Ονούφριος, Άγιος Γεώργιος με σκηνές από τον βίο του, Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος με τον Πρόχορο, Θεία Λειτουργία, Δευτέρα Παρουσία, Μυστικός Δείπνος κ.α

Τιμές και ώρες λειτουργίας:

Τιμές: α) κανονικό εισιτήριο: 2 ευρώ και β) μειωμένο εισιτήριο: 1 ευρώ

Μειωμένο εισιτήριο δικαιούνται οι μαθητές, οι σπουδαστές-φοιτητές και οι ηλικιωμένοι άνω των 65 ετών.

Ελεύθερη είσοδο δικαιούνται τα Α.Μ.Ε.Α, οι Πολύτεκνοι, τα παιδιά κάτω των 12 ετών και οι υπάλληλοι του υπουργείου πολιτισμού.

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα έως Σάββατο: 9.30-19.30 και Κυριακή: 10.00-18.00

v. Μουσείο Φυσικής Ιστορίας

Τοποθεσία: Βρίσκεται στην λεωφόρο Σοφοκλή Βενιζέλου (Κόλπος Δερματά-Λιμάνι Ηρακλείου), νοτιοανατολικά του κέντρου.

Εκθέματα: Ανάδειξη του οικοσυστήματος της ανατολικής Μεσογείου (ρεαλιστικές αναπαραστάσεις οικοτόπων, συλλογές φυτών και ζώων, άφθονο φωτογραφικό υλικό, ανάδειξη του φυσικού πλούτου της Κρήτης, απολιθώματα, πετρώματα, ορυκτά, αναπαραστάσεις μινωϊκής αγροικίας, αναπαραστάση εξελικτικής πορείας ανθρώπου, κ.α)

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα έως Παρασκευή: 09.00-16.00 και Σάββατο-Κυριακή: 10:00-16:00

B) Ιστορικοί Ναοί

1. Άγιος Μάρκος:

Όπου στεγάζεται σήμερα η Δημοτική Πινακοθήκη. Βρίσκεται απέναντι από την πλατεία των Λιονταριών,

2. Άγιος Τίτος:

Βρίσκεται πίσω από το Δημαρχείο, βόρεια της πλατείας Λιονταριών. Εκεί βρίσκεται η θαυματουργή εικόνα της Μεσοπανίτισσας, η Τίμια Κάρα του Αποστόλου Τίτου και άλλα ιερά κειμήλια από τον ναό της Γόρτυνας.

3. Μονή Αγίου Πέτρου και Παύλου:

Βρίσκεται κοντά στο Ιστορικό Μουσείο, στην λεωφόρο Σοφοκλή Βενιζέλου. Γίνεται προσπάθεια αναστήλωσης, ώστε να χρησιμοποιηθεί ως επετειακός ναός και συνεδριακό κέντρο.

4. Παναγία των Σταυροφόρων:

Λατινική Μονή των Σταυροφόρων, που κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας μετατράπηκε σε τζαμί. Βρίσκεται στην οδό Μάρκου Μουσούρου.

5. Παναγία Ακρωτηριανή:

Ο χώρος λειτουργούσε ως καπνοκοπήριο και πρόκειται να αναστηλωθεί, με σκοπό να φιλοξενήσει το Βυζαντινό Μουσείο. Βρίσκεται στην περιοχή Αγίας Τριάδας, μέσα στα σοκάκια, πάνω από τον παραλιακό δρόμο, εντός των τειχών.

6. Άγιος Ματθαίος:

Ορθόδοξος ναός με εκθέματα έργων της Κρητικής Σχολής («Η Στάυρωση», «ο Άγιος Τίτος και σκηνές του βίου των 10 Μαρτύρων», κ.α). Βρίσκεται στην οδό Ταξιάρχου Μαρκοπούλου, στα σοκάκια, απέναντι από την κύρια είσοδο του Μητροπολιτικού Ναού του Αγίου Μηνά.

7. Άγιος Μηνάς και Παντάνασσα:

Βρίσκεται δίπλα στον Μητροπολιτικό Ναό του Αγίου Μηνά. Αποτελούσε κέντρο των Ορθόδοξων Χριστιανών από τα χρόνια της Τουρκοκρατίας και σήμερα περιλαμβάνει πολύτιμα έργα, όπως «η Βάτος», «η Θεία Λειτουργία», «Ο Μυστικός Δείπνος», «Η Α΄ Οικουμενική Σύνοδος» (του Μιχαήλ Δαμασκηνού), κ.α

8. Μητροπολιτικός Ναός Αγίου Μηνά:

Βρίσκεται νοτιοδυτικά της πλατείας Λιονταριών. Αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους και ομορφότερους ορθόδοξους ναούς στην Ελλάδα.

Γ) Ενετικά Τείχη

1. Προμαχώνες

- Προμαχώνες Αγ. Ανδρέα
- Προμαχώνας Παντοκράτορα (στην Χανιόπορτα)
- Προμαχώνας Βηθλεέμ (στο Κομμένο Μπεντένι)
- Προμαχώνας Μαρτινέγκο.
- Προμαχώνας Ιησού (στην Καινούρια Πόρτα)
- Προμαχώνας Βιτούρι (στις Τρεις Καμάρες)
- Προμαχώνας Σαμπιονάρα (στην πλατεία Κουντουριώτη)

2. Επιπρομαχώνες

- Επιπρομαχώνας Μαρτινέγκο.
- Επιπρομαχώνας Βιτούρι.
- Επιπρομαχώνας Σαμπιονάρα.

3. Ευθύγραμμα Τμήματα

Πρόκειται για τα ευθύγραμμα τμήματα του τείχους, που ενώνουν τους προμαχώνες μεταξύ τους.

4. Χαμηλές Πλατείες

Πρόκειται για το σημείο που ενώνεται ο προμαχώνας με τα ευθύγραμμα τμήματα και σε επίπεδο, χαμηλότερα του προμαχώνα και ψηλότερα από αυτό της τάφρου. Κάθε προμαχώνας είχε δύο χαμηλές Πλατείες.

Σήμερα, χρησιμοποιούνται οι χώροι αυτοί για διοργανώσεις πολιτιστικών εκδηλώσεων, όπως γίνεται στο κηποθέατρο « Μάνος Χατζηδάκης».

5. Πύλες

- Παράκτια πύλη Αγ.Ανδρέα(βορειοδυτικά του τείχους)
- Πύλη Παντοκράτορα(στην Χανιόπορτα)
- Πύλη Ιησού (στην Καινούρια Πόρτα)
- Πύλη Αγ.Γεωργίου(στην πλατεία Ελευθερίας).
- Παράκτια πύλη Σαμπιονάρα(στην Πλατεία Κουντουριώτη).
- Παράκτια πύλη των Νεωρίων(στο Ενετικό Λιμάνι)
- Παράκτια πύλη του Μόλου(επίσης, στο Ενετικό Λιμάνι)
- Παράκτια πύλη του Δερματά(στην μέση περίπου του παράκτιου τείχους)

6. Τάφος

Πρόκειται για την περιοχή γύρω και έξω από κάθε οχυρό, προμαχώνα.Σ'αυτές τις περιοχές, σήμερα φιλοξενούνται αθλητικές εγκαταστάσεις και το κηποθέατρο «Νίκος Καζαντζάκης», κ.α

7. Εξωτερικά οχυρά

Πρόκειται για οχυρά που χτίστηκαν για περαιτέρω προστασία των τειχών, έξω από αυτά.Σήμερα διασώζεται μόνο το εξωτερικό οχυρό Αγ. Δημητρίου κοντά στην πλατεία Ελευθερίας.

8. Εμβλήματα

Σε διάφορα σημεία των ενετικών τειχών υπάρχουν εμβλήματα Βενετών ευγενών και αξιωματούχων, όπως επίσης και στο φρούριο του Κούλε.Από αυτά διακρίνονται:

- Πλάκα με πέντε οικόσημα(στην εξωτερική Πύλη Αγ. Γεωργίου)
- Παράσταση με τον Παντοκράτορα(στην Πύλη του Παντοκράτορα)
- Φτερωτός Λέοντας του Αγ. Μάρκου(επίσης στην Πύλη το Παντοκράτορα).

Δ) Ενετικό Λιμάνι

1. Λιμάνι

Παλιό παραδοσιακό λιμάνι, που αποτελεί ένα από τα γραφικότερα τοπία το κέντρο του Ηρακλείου.

2. Νεώρια

Σήμερα διασώζονται ορισμένα μέρη των Νεωρίων, όπως:

- Αρσενάλι Νουόβι και Νουοβίσιμι(νοτιοανατολικά του λιμανιού)
- Αρσενάλι Βέκι(νοτιοδυτικά του λιμανιού).

3. Κούλες

Ενετικό φρούριο που βρίσκεται στο λιμάνι και αποτελεί πραγματικό κόσμημα στην είσοδό του.Συχνά φιλοξενεί εκθέσεις πολιτιστικών έργων, καθώς αποτελεί και χώρο συναυλιών και θεατρικών παραστάσεων.

Ε) Κρήνες

i. Ενετικές:

- Κρήνη Μπέμπο(στην πλατεία Κορνάρου)
- Κρήνη Σανγκρέντο(δίπλα στο δημαρχείο)
- Κρήνη Μοροζίνι(στα Λιοντάρια)
- Κρήνη Πριούλι(βρίσκεται πίσω από το Μποδοσάκειο Δημοτικό Σχολείο,στην περιοχή της πύλης Δερματά)

ii. Τούρκικες:

- Φιλανθρωπική κρήνη Πλατείας Κορνάρου ή Σεμπίλι (στην ομώνυμη πλατεία).
- Βρύση του Ιδομενέα(πίσω από το Ιστορικό Μουσείο).
- Βρύση του Χανιαλή(στην εξωτερική πύλη του Αγ.Γεωργίου).
- Βρύση του Γενιτσάρ αγά(απέναντι από το Αρχαιολογικό Μουσείο).

ΣΤ) Ιστορικά Κτίρια και Νεώτερα Μνημεία

- i. **Λότζια και οπλαποθήκη:**όπου και βρίσκεται σήμερα το δημαρχείο της πόλης του Ηρακλείου, βόρεια της πλατείας Λιονταριών.
- ii. **Νομαρχία-Δικαστήρια:**στην πλατεία Ελευθερίας.
- iii. **Καπνοκοπητήριο:**στην Αγ.Τριάδα
- iv. **Ιταλική Αρχαιολογική Σχολή(κονάκι Μιρτζά Εφέντη):** στην οδό Άλμπερτ 17
- v. **Κτίριο Ιστορικού Μουσείου:**στην Λεωφ.Σοφοκλέους Βενιζέλου(παραλιακά)
- vi. **Κτίριο "Εφκάφι" ιδιοκτησίας-κληρονόμων Μηλιαρά:**στην οδό Έβανς 24.
- vii. **Κτίριο ιδιοκτησίας Φ.Χτζηδάκη:**στην οδό Ζωγράφου και Αβέρωφ.
- viii. **Κτίριο "Μαυράκη", ιδιοτησίας Τράπεζας Πίστωσης:**στην οδό Στυλιανού Γιαμαλάκη 7
- ix. **Μέγαρο Λιοπυράκη:**στην οδό 25^{ης} Αυγούστου και Επιμενίδου.
- x. **Μέγαρο Φυτάκη:**Όπου και στεγάζεται το ξενοδοχείο ΜΕΓΑΡΟΝ, στην οδό Δουκός Μποφώρ.
- xi. **Οικία Χρονάκη:**στην οδό Γιάννη Χρονάκη.

Η) Κνωσός

Περίπου 5 χιλιόμετρα νότια του κέντρου του Ηρακλείου, συναντάται η αρχαιότερη πόλη της Κρήτης, που αποτέλεσε πρωτεύουσα της Μινωικής Κρήτης.

Ένα από τα σημαντικότερα αξιοθέατα του Ηρακλείου με πάνω από 650.000 επισκέπτες⁸ ανά έτος, σε ολόκληρο τον ελλαδικό χώρο.

Η αίθουσα θρόνου του βασιλιά Μίνωα, περίφημες τοιχογραφίες, αποθήκες με πίθους, ο γνωστός σε όλους λαβύρινθος, η αίθουσα των διπλών πελέκων, το μέγαρο της βασίλισσας, το Μικρό Ανάκτορο, η Βασιλική Έπαυλη, η Οικία των Τοιχογραφιών, το Καραβάν Σεράι, η Ανεξερεύνητη Οικία, ο Βασιλικός Τάφος-Ιερό, η Οικία του Αρχιερέα, η Νότια Οικία, η Έπαυλη του Διονύσου, κ.α συνθέτουν ένα μοναδικό και αριστουργηματικό αρχαιολογικό

χώρο, που αποτελεί πολιτιστική κληρονομιά για την πόλη του Ηρακλείου και τους κατοίκους της.⁹

8. Βλ. στατιστικά στοιχεία, τομέας κοινωνικών στατιστικών της Ε.Σ.Υ.Ε, <http://www.statistics.gr/StartMenu.asp>

9. Βλ. ιστοσελίδα Υπουργείου Πολιτισμού, <http://www.culture.gr/2/21/211/21123a/g211wa03.html>

Τιμές και ώρες λειτουργίας:

Τιμές:Γενική είσοδος:6 ευρώ, Μειωμένο εισιτήριο:3 ευρώ

Ώρες:Καθημερινά:08.30-15.00

Θ) Προτεινόμενες Διαδρομές Επίσκεψης Αξιοθέατων

i. Από την Χανιόπορτα στο Ενετικό Λιμάνι:

Χανιόπορτα-Αγ.Τριάδα-Λεωφόρος Καλοκαιρινού-Πλατεία Αγ.Μηνά-Πλατεία Κορνάρου-Λαϊκή Αγορά-Πλατεία Λιονταριών-Λότζια και Πλατεία Αγ.Τίτου-οδός 25^{ης} Αυγούστου

ii. Από τα Νεώρια στην Πλατεία Ελευθερίας:

Νεώρια-Πλατεία Αγ.Δημητρίου-Ιστορικό Μουσείο-οδός Χάνδακος-Πλατεία Λιονταριών-οδοί Δαιδάλου,Κοραή, Μιλάτου-Αρχαιολογικό Μουσείο-Πλατεία Ελευθερίας.

iii. Περίπατος πάνω στα τείχη:

Ενετικό Λιμάνι-Προμαχώνας Σαμπιονάρα-Πλατεία Ελευθερίας-Πύλη Αγ. Γεωργίου-Προμαχώνας Βιτούρι-Προμαχώνας Ιησού και Πύλη Ιησού-Προμαχώνας Μαρτινέγκο και τάφος Ν.Καζαντζάκη-Προμαχώνας Βηθλεέμ-Προμαχώνας και Πύλη Παντοκράτορα-Προμαχώνας Αγ.Ανδρέα-Παραλιακή Λεωφόρος –Φρούριο Κούλε.¹⁰

4.4.1.2 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Εκδηλώσεις:

A) Ηράκλειο-Καλοκαίρι:

Πρόγραμμα εκδηλώσεων που πραγματοποιούνται καθημερινά, κατά τις καλοκαιρινές περιόδους, με Θεατρικές παραστάσεις, μουσικά συγκροτήματα, χορευτικά συγκροτήματα, καλλιτεχνικές ομάδες, κ.α

B) Εκδηλώσεις στις Συνοικίες και στα νέα Δημοτικά Διαμερίσματα:

Εκδηλώσεις με τοπικά συγκροτήματα, παραδοσιακή και ξένη μουσική,θέατρο Σκιών,θέατρο, κ.α, σε διαφορετικά σημεία του Ηρακλείου, με ελεύθερη είσοδο για το κοινό.

Γ) Λοιπές Εκδηλώσεις:

Όπως το Κυνήγι του χαμένου θησαυρού, κ.λ.π

Χώροι Εκδηλώσεων:

- i. Κηποθέατρο «Ν. Καζαντζάκης», δίπλα και εκτός των τειχών,στην Όαση, κοντά στην Καινούρια Πόρτα.
- ii. Μικρό Κηποθέατρο «Μάνος Χατζηδάκης», πάνω από το κηποθέατρο «Νίκος Καζαντζάκης».

- iii. Θεατρικός Σταθμός.Βρίσκεται στον παραλιακό δρόμο του λιμανιού, δίπλα από τα κεντρικά Κ.Τ.Ε.Λ Ηρακλείου.
- iv. Πύλη Αγ.Γεωργίου, στην πλατεία Ελευθερίας.
- v. Πλατείες και πάρκα σε διάφορα σημεία της Πόλης.
- vi. Πανεπιστημιακοί χώροι

10. Η ενότητα «ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ», στηρίχτηκε και προσαρμόστηκε με βάση στοιχείων από: επίσημη ιστοσελίδα Δήμου Ηρακλείου, <http://www.heraklion.gr/municipality/organization.html> β) έκδοση οπτικοακουστικού υλικού (DVD), με τίτλο «Ηράκλειο: Μία πόλη ,Μία Ιστορία, από τον Δήμο Ηρακλείου το 2004

4.4.2 ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Ο αθλητισμός, αναπόσπαστο κομμάτι από την ιστορία της Ελλάδας, δεν θα μπορούσε να λείπει και από την πόλη του Ηρακλείου.

Η αύξηση των διαφορετικών αθλητικών δραστηριοτήτων, τα τελευταία χρόνια, με σημαντικό σταθμό την Ολυμπιάδα του 2004, επέφερε την ανάπτυξη του αθλητισμού στο Ηράκλειο και την ίδρυση ολοένα και περισσότερων αθλητικών εγκαταστάσεων και γενικότερων υποδομών.Αυτή η ανάπτυξη των αθλητικών υποδομών και δαστηριοτήτων αποτελεί σημαντική προσφορά για την περαιτέρω ανάπτυξη του αστικού τουρισμού στο Ηράκλειο.

Αθλητικές εγκαταστάσεις:

Στην πόλη του Ηρακλείου υπάρχουν οι εξής αθλητικές εγκαταστάσεις:

- Παγκρήτιο Εθνικό Στάδιο Ηρακλείου
- Γήπεδο Ο.Φ.Η(Καμίνια)
- Κλειστό Γυμναστήριο Α.Τ.Ε.Ι Ηρακλείου «Μάρκος Καραναστάσης»(περιοχή Εσταυρωμένου, πίσω από τα Α.Τ.Ε.Ι).
- Εθνικό Στάδιο Ελευθερίας(στην Χανιόπορτα)
- Γήπεδο Εργοτέλη(πάνω στα τείχη, στην οδό Νικολάου Πλαστήρα 1)
- Κλειστό Γυμναστήριο Ηρακλείου(στην περιοχή Αλικαρνασσού)
- Ηράκλειο Ο.Α.Α(γήπεδα τένις,Μπάσκετ και πιγκ πογκ, στην οδό Δουκός Μποφώρ 17)
- Ναυταθλητικό κέντρο νοτίου Ευρώπης(στο Γάζι)
- Φιλία Τένις Κλαμπ(στην οδό Ρούσου Χούρδου 4)
- Πολυάριθμες ιδιωτικές εγκαταστάσεις γηπέδων ποδοσφαίρου, στην περιοχή της Αμμουδάρας, στο γήπεδο του Εργοτέλη, στην περιοχή «Τρεις Βαγιές».

4.4.3 ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Κινηματογράφοι:

Cine Αστόρια, Βιτσέντζος Κορνάρος, Cine Studio, Τεχνόπολις Cinemas, Παλλάς.

Καφέ-Μπαρ:

- Στην περιοχή «Κοραή υπάρχει μεγάλος αριθμός καφέ-μπαρ, όπως: Ηριδανός, Άστρα, Rebels, Santan, Μαγο κ.α
- Στην οδό «Χάνδακος» υπάρχουν καφέ-μπαρ όπως: Ουτοπία, Route 66(ροκ καφέ), Guernica(ροκ καφέ), Χαβανερο(λάτιν καφέ-μπαρ)

Κέντρα Διασκέδασης:

- Club: Loft, Aman, Baccara, Priviledge, Ittar, Desire κ.α
- Ελληνικά κέντρα: Ολύμπιαν Palace, Buzukia Live, Vanilla κ.α
- Παραδοσιακά: Αναγέννηση, Ζέφυρος, κ.α

Γαστρονομία:**1) Ταβέρνες-Μεζεδοπωλεία:**

- Στην περιοχή πίσω από τον Άγιο Μηνά: Παλιό Καφέ, Άλλα κι άλλα, κ.α...
- Στην περιοχή του πάρκου Θεοτοκόπουλου: Σιγά-Σιγά, Πράσσειν άλογα, Λυχνοστάτης, κ.α..
- Στην περιοχή Βίγλας: Πράσινη Πόρτες, Στέκι της Βίγλας, Γοργόνες, κ.α..
- Στην περιοχή του Ιστορικού Μουσείου: Παρασιές, ο Πόντιος, ο Παρασκευάς, στην Αυλη του Δευκαλίωνα κ.α..
- Fast food: Goody's, Everest, Point, Mc Donald's κ.α
- Γυροπωλεία-Ψητοπωλεία: Πολιτεία, Πλατεία, Πετούσης, κ.α
- Κρεπερύ: Melba. Tres Jolly κ.α

Λοιπά Μέρη Διασκέδασης:

- Bowling: Bowling Center(στην Εθν. Αντιστάσεως)
- Μπιλιάρδο: Bowling Center, V.I.P'S, Kings Billiards, Masters, κ.α
- Luna Park: Κατερίνα στο λιμάνι.

4.5 ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Στην ενότητα που ακολουθεί, περιγράφονται οι συνεδριακοί και εκθεσιακοί χώροι στο Ηράκλειο. Σκοπός της ενότητας αυτής είναι η ανάδειξη της δυναμικότητας που έχει η πόλη, για την φιλοξενία συνεδρίων και εκθέσεων, που αποτελούν σημαντική προσφορά στην ανάπτυξη του επαγγελματικού τουρισμού και κατ'επέκταση, του αστικού τουρισμού. Οι χώροι των συνεδρίων και των εκθέσεων, στο Ηράκλειο, υπάρχουν κυρίως στα ξενοδοχεία, όπως και σε κάποιες ανεξάρτητες συνεδριακές εγκαταστάσεις. Επίσης, υπάρχει η δυνατότητα διεξαγωγής συνεδρίου-έκθεσης σε χώρους που ανήκουν στον Δήμο Ηρακλείου, όπως η Δημοτική Πινακοθήκη(Βασιλική του Αγ. Μάρκου), κ.α , όπου η διοργάνωση αυτή, τελείται έπειτα από συνεννόηση με τον Δήμο.

Ξενοδοχεία

Στην πόλη του Ηρακλείου υπάρχουν 12 ξενοδοχεία που διαθέτουν συνεδριακούς και εκθεσιακούς χώρους, αίθουσες συσκέψεων, αίθουσες συμποσίου κ.α.

Από αυτά τα ξενοδοχεία τα 7 βρίσκονται στο κέντρο της πόλης. Τα υπόλοιπα 5 βρίσκονται στην περιοχή της Αμμουδάρας-Λινοπεραμάτων, 6 χιλιόμετρα έξω από την πόλη, δίπλα ακριβώς από την παραλία. Η περιοχή αυτή αποτελεί ιδανική τοποθεσία για συνδυασμό επαγγελματικού τουρισμού και τουρισμού αναψυχής.

Παρακάτω δίδονται δύο λίστες με τα ξενοδοχεία εντός και εκτός πόλεως αντίστοιχα.

Ξενοδοχεία με αίθουσες Συνεδριακών Χώρων στο κέντρο του Ηρακλείου:

- Atlantis Hotel
- Megaron GDM
- Galaxy Hotel
- Astoria Capsis
- Lato Hotel
- Castello Hotel
- Atrion Hotel

Ξενοδοχεία με αίθουσες Συνεδριακών Χώρων έξω από το κέντρο του Ηρακλείου:

- Candia Maris
- Akti Zeus
- Santa Marina Beach
- Agapi Beach
- Apollonia

Διεθνές Εκθεσιακό Κέντρο Κρήτης

Λίγο έξω από την πόλη του Ηρακλείου (περίπου 16 χλμ. ανατολικά της πόλης, στην περιοχή των Γουρνών) βρίσκεται το Δ.Ε.Κ.Κ, όπου και πραγματοποιούνται εκθέσεις και συνέδρια.

Παρόλο που ο χώρος αυτός δεν βρίσκεται στο κέντρο της πόλης, η προσφορά του στον αστικό τουρισμό του Ηρακλείου είναι σημαντική, καθώς:

- ✓ Μεγάλο μέρος των ατόμων που λαμβάνουν μέρος στις εκθέσεις και τα συνέδρια, διαμένουν στο κέντρο της πόλης (αφού η απόσταση του εκθεσιακού κέντρου από το κέντρο της πόλης είναι μικρή και η πρόσβαση σ' αυτό είναι ιδιαίτερα εύκολη)
- ✓ Παρατηρείται ιδιαίτερα αυξημένη κίνηση εκθετών και συνέδρων, κατά την πραγματοποίηση εκθέσεων και συνεδρίων μεγάλου ενδιαφέροντος, όπως έκθεση τροφίμων και ποτών, ξενοδοχειακός και επαγγελματικός εξοπλισμός, κ.α..

Ο χώρος του εκθεσιακού κέντρου χωρίζεται σε 4 αίθουσες, μέσα σε 6.150 τ.μ. Από αυτά, τα 4.200 τ.μ στεγάζονται σε εσωτερικό χώρο.

Επίσης, λειτουργούν, παράλληλα, επισιτιστικά τμήματα (κρητική παραδοσιακή ταβέρνα, fast food κτλ)

1. Εκθεσιακή υποδομή:

- Lobby υποδοχής
- Τηλεφωνικό δίκτυο και πρόσβαση στο διαδίκτυο.
- Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος
- Αίθουσα διοργανωτών, meeting rooms
- Φύλαξη, ασφάλεια
- Χώρος Στάθμευσης

2. Συνεδριακή υποδομή:

- Lobby υποδοχής
- Κεντρική αίθουσα χωρητικότητας 1.500 ατόμων.
- Πλήρες οπτικοακουστικός εξοπλισμός και κατάλληλος συνεδριακός φωτισμός
- Αίθουσες μετάφρασης και αίθουσες προβολής
- Αίθουσα διοργανωτών, meeting rooms
- Φύλαξη, ασφάλεια
- Χώρος στάθμευσης

4.6 ΚΕΝΤΡΑ ΥΓΕΙΑΣ

Στην ενότητα που ακολουθεί περιγράφονται τα κέντρα υγείας στην πόλη του Ηρακλείου, που φιλοξενούν ασθενείς, με αποτέλεσμα να δημιουργείται η έννοια του τουρισμού υγείας. Τα κέντρα αυτά παίζουν ιδιαίτερο ρόλο στην ανάπτυξη του αστικού τουρισμού στο Ηράκλειο, καθώς παρατηρείται αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των τουριστών που επιθυμούν, τον συνδυασμό των διακοπών τους με την ιατρική τους περίθαλψη.

Α) «ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ», Κέντρο Διακοπών Αιμοκάθαρσης

Βρίσκεται στην περιοχή Καλέσσα, μετά την περιοχή Γάζι. Απέχει μόλις λίγα λεπτά από τον Π.Ε.Π.Α.Γ.Ν.Η και από την περιοχή της Αμμουδάρας.

Μέσα σε ένα θαυμάσιο τοπίο, με έκταση 8.000 τ.μ (από τα οποία τα 2.000 τ.μ αποτελούν τις κτιριακές εγκαταστάσεις), το κέντρο «Μεσόγειος» προσφέρει τις ιδανικότερες συνθήκες για τους νεφροπαθείς, που έχουν ως επιθυμία την υψηλής ποιότητας ιατρική περίθαλψη, με απόλυτη άνεση και ασφάλεια.

Στατιστικά Στοιχεία:

- Το κέντρο «ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ» θεωρείται πρώτο σε αριθμό αιμοκαθαιρόμενων τουριστών, σε ολόκληρη την Ευρώπη.
- Το έτος 2006 θεωρείται ως τώρα, η καλύτερη χρονιά για το κέντρο «ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ»
- Η λίστα των ασθενών, κατά το έτος 2006, φτάνει τα 600 άτομα.
- Οι συνοδοί των ασθενών υπολογίζονται στα 2-3 άτομα ανά ασθενή, δηλαδή συνολικά, κατά το έτος 2011, αναμένονται γύρω στους 1.800 με 2.400 επισκέπτες στην πόλη του Ηρακλείου
- Μέσος όρος παραμονής του ασθενή είναι 2 εβδομάδες

- Η εθνικότητα των επισκεπτών του κέντρου είναι Γερμανοί, Άγγλοι, Βέλγοι, Ολλανδοί, Νορβηγοί, Σουδοί και Ιάπωνες.
- Το μεγαλύτερο ποσοστό των επισκεπτών κατέχουν οι Γερμανοί και οι Άγγλοι με 75%
- Ακολουθούν οι Βέλγοι και οι Ολλανδοί, με ποσοστό επισκεψιμότητας 10% και
- Τέλος, το υπόλοιπο ποσοστό (15%), καταλαμβάνουν οι Νορβηγοί και Σουηδοί, καθώς επίσης και οι Ιάπωνες.

B) Λοιπά κέντρα υγείας

Στο Ηράκλειο λειτουργούν μονάδες υγείας σε πολλές από τις νοσοκομειακές εγκαταστάσεις, όπως το οφθαλμολογικό κέντρο του ΠΕ.ΠΑ.Γ.Ν.Η και οι λοιπές μονάδες εγχειρήσεων που διαθέτει.

5 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΛΥΣΕΙΣ

Το πρώτο μέρος του κεφαλαίου αυτού ασχολείται κατά κύριο λόγο με τα προβλήματα που παρατηρούνται στον τομέα του αστικού τουρισμού, στην πόλη του Ηρακλείου. Τα προβλήματα που απασχολούν τον ντόπιο πληθυσμό της πόλης είναι τα ίδια που επηρεάζουν και τον τουρισμό. Αυτό συμβαίνει γιατί το εύρος της δραστηριότητας των τουριστικών υπηρεσιών απλώνεται σε όλους τους τομείς και στις δράσεις της λειτουργίας μίας πόλης.

Το δεύτερο μέρος του κεφαλαίου ασχολείται με τις λύσεις των προβλημάτων.

Περιλαμβάνει: α) Τις ήδη προτεινόμενες λύσεις και τα προγραμματισμένα έργα, από την μεριά του δήμου και των αρμόδιων λοιπων φορέων, β) Επιπρόσθετες ιδέες/λύσεις, που θα μπορούσαν και αυτές με την σειρά τους, να επιφέρουν τη βελτίωση της εικόνας της πόλης, την αύξηση της λειτουργικότητας της και τη δημιουργία εκείνων των προϋποθέσεων που θα καθόριζαν το Ηράκλειο ως έναν αστικό προορισμό.

5.1 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

1. Γενικές υποδομές:

Τα προβλήματα των γενικών υποδομών είναι από τα βασικότερα προβλήματα που αποτρέπουν την ανάπτυξη γενικά του τουρισμού και βέβαια συμπεριλαμβανομένου του αστικού τουρισμού.

Τα προβλήματα των γενικών υποδομών, που επηρεάζουν τον τουρισμό της ευρύτερης περιοχής του Ηρακλείου είναι:

A) Το Αεροδρόμιο: Το αεροδρόμιο του Ηρακλείου θεωρείται από τα προβληματικότερα αεροδρόμια της χώρας, λαμβανομένου υπόψη του μεγέθους της κίνησης που παρουσιάζει. Πολύ μικρό, με ελλειπή χώρους, κύριους και βοηθητικούς. Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο επισκέπτης κατά την άφιξή του στο αεροδρόμιο του Ηρακλείου είναι η καθυστέρηση κατά την παραλαβή των αποσκευών του

και κατά την αναχώρησή του η καθυστέρηση στο check in, με μέσο χρόνο αναμονής 135 λεπτά.¹¹

Β) Το οδικό δίκτυο: Παρόλες τις συνεχείς προσπάθειες για ανοικοδόμηση του οδικού δικτύου του νησιού και για την βελτίωση των συνθηκών που επικρατούν, το οδικό δίκτυο συνεχίζει να παραμένει ανεπαρκέστατο, τόσο σε έκταση, όσο και σε ποιότητα.

11.Σύμφωνα με στοιχεία που δίνει ο Σ.Ε.Τ.Ε, από έρευνα με τίτλο: «Η πρόκληση της ανταγωνιστικότητας και η ανάγκη επανατοποθέτησης του ελληνικού προϊόντος», που πραγματοποίησε το έτος 2005, κατά την υψηλή τουριστική περίοδο.

2. Πόλη:

Η πόλη του Ηρακλείου είναι, μια από τις μεγαλύτερες πόλεις της Ελλάδας και μία από τις πόλεις με τα μεγαλύτερα ίσως προβλήματα. Τα κυριότερα είναι:

Α) Η αρχιτεκτονική της πόλης γενικά, το γενικό σχέδιό της, η ρυμοτομία της, το οδικό δίκτυο, παρουσιάζουν πολλά προβλήματα. Τα πάρκα, η πεζοδρόμηση, οι υποδομές για Α.Μ.Ε.Α και γενικά η συνολική αισθητική της πόλης, είναι επίσης σημαντικά θέματα που θα έπρεπε να υπολογιστούν και να σχεδιαστούν προτάσεις, ώστε να βελτιωθεί η εικόνα της πόλης.

Β) Το κυκλοφοριακό σύστημα και η έλλειψη χώρων στάθμευσης: Η έλλειψη σχεδιασμού του κυκλοφοριακού συστήματος και η έλλειψη χώρων στάθμευσης σε συνδυασμό με την απουσία επαρκούς αστυνόμευσης στην πόλη του Ηρακλείου, έχει δημιουργήσει μία κατάσταση κυκλοφοριακού χάους το οποίο γίνεται άμεσα αντιληπτό και από τον ίδιο τον επισκέπτη της πόλης. Πολλές φορές δημιουργείται το αίσθημα της ανασφάλειας και ακόμα τίθεται το ζήτημα των ατυχημάτων που προκαλούνται από αυτό το ανοργάνωτο σύστημα.

Γ) Καθαριότητα: Το επίπεδο καθαριότητας της πόλης βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα. Αυτό οφείλεται α) Στην έλλειψη μέσων καθαριότητας, όπως κάδους ακρήστων, μηχανήματα καθαρισμού, κ.λπ γ) στην έλλειψη προσωπικού καθαριότητας, δ) στην μη περιοδική λειτουργία των μέσων καθαριότητας, όπως και ε) στον περιορισμό της καθαριότητας σε ελάχιστα σημεία της πόλης.

Αποτελεί σοβαρό πρόβλημα για τον αστικό τουρισμό του Ηρακλείου, καθώς η εικόνα, η αισθητική και η ομορφιά της πόλης καλυπτονται από τις ακαθαρσίες και τα σκουπίδια που συγκεντρώνονται σε σωρούς σε αρκετά σημεία της πόλης.

Δ) Ηχορύπανση: Όπως κάθε μεγαλούπολη, έτσι και το Ηράκλειο αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα ηχορύπανσης, που δίνουν αρνητική εντύπωση στους επισκέπτες της πόλης. Το πρόβλημα της ηχορύπανσης οφείλεται κυρίως στην έλλειψη ελέγχου και μέτρων αντιμετώπισης, όπως και η αντίληψη της έννοιας «ηχορύπανση», από τους κατοίκους ως κάτι το φυσιολογικό

Ε) Χώροι Πρασίνου: Η έλλειψη σε χώρους πρασίνου στην πόλη του Ηρακλείου είναι αισθητή, κάτι το οποίο το αναγνωρίζουν και οι ίδιοι οι κάτοικοι της πόλης. Είναι λοιπόν κάτι παραπάνω από αναγκαίο η δημιουργία περισσότερων τέτοιων χώρων

3. Ειδικές τουριστικές υποδομές:

Οι ειδικές τουριστικές υποδομές είναι οι υποδομές εκείνες που έχουν άμεση σχέση με ειδικές μορφές τουρισμού και αφορούν ιδιαίτερα και τον αστικό τουρισμό. Τα συνεδριακά κέντρα, οι αθλητικές εγκαταστάσεις, τα κέντρα υγείας, κ.λπ είναι υποδομές που αναμφισβήτητα ενισχύουν τον αστικό Τουρισμό. Η δεδομένη ελλειπής παρουσία τέτοιων υποδομών θεωρείται ανασταλτικός παράγοντας για την ανάπτυξή του. Ειδικότερα:

α) Συνεδρία και Εκθέσεις: Μη επαρκείς εγκαταστάσεις για την φιλοξενία μεγάλων συνεδρίων. Τα περισσότερα συνεδριακά κέντρα της πόλης λειτουργούν σε παράλληλη λειτουργία με τις ξενοδοχειακές μονάδες και όχι σαν ανεξάρτητοι συνεδριακοί και εκθεσιακοί χώροι.

β) Αθλητισμός: Η σημασία του αθλητισμού στον αστικό τουρισμό, όπως είδαμε και σε προηγούμενη ενότητα, κατέχει μία εξέχουσα θέση, καθώς η ζήτηση για εναλλακτικές μορφές τουρισμού συνεχώς αυξάνεται, στο σύνολο της τουριστικής αγοράς της Ελλάδας και όλης της Ευρώπης. Πέρα από τις σημαντικές ελλείψεις σε αθλητικές εγκαταστάσεις, όπως γήπεδα γκολφ, γήπεδα ποδοσφαίρου κλπ, σημαντικό πρόβλημα υπάρχει στην προώθηση του προϊόντος «Ηράκλειο μία αθλητική πόλη». Το εύρος και το επίπεδο των αθλητικών διοργανώσεων, στην πόλη, υστερούν κατά πολύ σε σχέση με αθλητικούς θεσμούς που έχουν θεσπιστεί σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

4. Εποχικότητα του τουριστικού προϊόντος της Κρήτης

Ένα σοβαρό πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο τουρισμός της πόλης του Ηρακλείου είναι η εποχικότητα του συνολικού τουριστικού προϊόντος της Κρήτης. Η διάρκεια της κύριας τουριστικής περιόδου είναι περίπου 7 μήνες (τέλη Μαρτίου έως τέλη Οκτωβρίου). Πτήσεις charter από και προς το αεροδρόμιο του Ηρακλείου πραγματοποιούνται μόνο κατά αυτή την περίοδο. Η προοπτική της επέκτασης της περιόδου σε δωδεκάμηνη λειτουργία θα ενισχύσει ιδιαίτερα τον αστικό τουρισμό κατά την χειμερινή περίοδο.

5. Εκπαίδευση – Τουριστική παιδεία:

Στον τομέα αυτόν, ο οποίος αποτελεί μια σημαντική παράμετρο για την ανάπτυξη του τουρισμού, αντιμετωπίζονται πολλά και βασικά προβλήματα, καθώς:

- Ενώ ο τουρισμός είναι για την Ελλάδα από τους σημαντικότερους κλάδους της οικονομίας της, δε δίδεται η απαραίτητη βαρύτητα στην εκπαίδευση.

α) Δεν υπάρχει σχολή Πανεπιστημιακού επιπέδου β) Δεν υπάρχει κοινός προγραμματισμός, γ) Δεν υπάρχει σωστός επαγγελματικός προσανατολισμός δ) Η διασύνδεση της εκπαίδευσης με την παραγωγική διαδικασία-επαγγελματική αποκατάσταση είναι ανεπαρκής, ε) η μόρφωση παραμένει στάσιμη, χωρίς διαρκή ενημέρωση των εξελίξεων, στ) το επίπεδο και το ενδιαφέρον του διαδικτυακού προσωπικού είναι μειωμένο, καθώς δεν υπάρχει η απαραίτητη εξειδίκευση και τα κατάλληλα κίνητρα.

- Το επίπεδο γνώσης και μόρφωσης των στελεχών και των υπαλλήλων, που ήδη εργάζονται στον τουριστικό τομέα είναι χαμηλόμ πράγμα που φαίνεται μέσα από το επίπεδο παροχής υπηρεσιών και της συνεργασίας τους με λοιπούς φορείς για την επίτευξη της τουριστικής ανάπτυξης.
- Η τουριστική συνείδηση των κατοίκων είναι σε μεγάλο ποσοστό χαμηλού επιπέδου, άρα και η προσφορά του κοινωνικού συνόλου λειτουργεί αρνητικά απέναντι στον τουρισμό.

6. Έλλειψη μηχανισμού μάρκετινγκ-προβολής τουριστικού προϊόντος της πόλης του Ηρακλείου:

Δυστυχώς η οργάνωση του μάρκετινγκ, όσον αφορά το μέρος του αστικού τουρισμού στην πόλη του Ηρακλείου, υστερεί κατά πολύ. Αυτό συμβαίνει, καθώς δεν υπάρχει ένας εξειδικευμένος ενιαίος φορέας που να ασχολείται με τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την ανάδειξη του αστικού τουρισμού.

7. Μη αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των ομοειδών επιχειρήσεων στους κλάδους του τουρισμού(ξενοδοχεία,τουριστικά γραφεία, κλπ):

Ο ανταγωνισμός μεταξύ των εγχώριων επιχειρήσεων και η αδυμανία αποτελεσματικής και παραγωγικής συνεργασίας μεταξύ τους, με στόχο το κοινό όφελος, αποτελεί επίσης ένα σημαντικό πρόβλημα. Η έννοια του ανταγωνισμού, δυστυχώς εκλαμβάνεται από το μεγαλύτερο μέρος του συνόλου των επιχειρηματιών ως ανταγωνισμός τοπικού επιπέδου.

5.2 ΛΥΣΕΙΣ

5.2.1 Γενικά

Όπως διαπιστώνεται και στην προηγούμενη ενότητα τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η πόλη του Ηρακλείου και κατ'επέκταση και ο αστικός τουρισμός της, είναι πολλά και σημαντικά. Τα προβλήματα αυτά χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης, καθώς η ανάπτυξη του τουρισμού στηρίζεται στις υποδομές και στην λειτουργία της πόλης. Έτσι στις επόμενες δύο υποενότητες καταγράφονται αρχικά οι ιδέες και τα προγράμματα των δημοτικών αρχών και στην συνέχεια, κάποιες επιπρόσθετες ιδέες και λύσεις που θα μπορούσαν να βελτιώσουν την συνολική λειτουργικότητα της πόλης και τον ρυθμό ανάπτυξης του τουρισμού.

5.2.2 Προγράμματα-Λύσεις¹²

Τα προγράμματα και οι λύσεις από την πλευρά του δήμου Ηρακλείου έχουν ως σκοπό την ριζική αλλαγή της εικόνας της πόλης και έτσι ο σχεδιασμός και η δημιουργία των έργων υποδομών έχει τεθεί ήδη σε λειτουργία.

Επομένως τα προγράμματα αυτά μπορούν να διαχωριστούν στην συνέχεια με βάση το χρόνο σε:

• **Έργα που τελειοποιήθηκαν τα τελευταία 4-5 χρόνια:**

- 1) Πλατείες και πάρκα στο κέντρο της πόλης και στα περίχωρα(π.χ η πλατεία Ξενία στον παραλιακό της πόλης, το πάρκο του Αγ.Ανδρέα στη περιοχή Καράβολα, κ.α)
- 2) Οδικοί κόμβοι και οδικές υποδομές(παραλιακό οδικό δίκτυο από Καράβολα-Παγκρήτιο στάδιο, έως Γιόφυρο, κόμβος Αγ. Κωνσταντίνου, Κόμβος Γιοφύρου, κόμβος Σμπώκου,Πεταλοειδή οδός)
- 3) Παρεμβάσεις πρασίνου(φυτεύσεις δέντρων, χαμηλής βλάστησης και καλλωπιστικών φυτών στις πλατείες, στα πάρκα, στους οδικούς κόμβους και στις διαχωριστικές νησίδες)
- 4) Έργα ύδρευσης και αποχετεύσεων(αναβάθμιση τεχνολογίας και εξοπλισμού Δ.Ε.Η.Α.Η)
- 5) Έργα για την διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς:

- Ανάδειξη μνημείων μέσω του φωτισμού τους(Ενετικά Τείχη,Λότζια,Κρήνη Μοροζίνι,Ναός του Αγ.Τίτου,Ανατολικά Νεώρια,Τρεις καμάρες, κ.λπ)
- Αναστήλωση της πύλης Βηθλεέμ και δημιουργία δημοτικού κινηματογράφου που λειτουργεί παράλληλα και ως εκθεσιακός χώρος.

12. Σύμφωνα με στοιχεία του Δ.Η.

- Προβολή της πόλης με την χρήση τεχνολογιών(δημιουργία CD-DCD, όπου παρουσιάζεται η πόλη του Ηρακλείου)
- Επιστροφή στην πόλη του διάσημου πίνακα του Δομίνικου Θεοτοκόπουλου «Βάπτιση του Ιησού».

6. Βιολογικός καθαρισμός(αναβάθμιση των υπάρχοντων υποδομών του)

7. Λειτουργία της πόλης

- Δημιουργία δημοτικής αστυνομίας με σκοπό τον γενικότερο έλεγχο και την διατήρηση της ασφάλειας.
- Διαχείριση απορριμάτων και καθαριότητας, μέσω δημιουργίας κέντρου ανακύκλωσης απορριμάτων και ενημέρωσης των πολιτών για θέματα καθαριότητας.

8. Αθλητικές υποδομές(όπως το Δημοτικό Αθλητικό Πνευματικό Κέντρο Ηρακλείου, με γήπεδα μπάσκετ και βόλεϊ, στην περιοχή Πατελλών).

• **Έργα που βρίσκονται υπό κατασκευή:**

1. Το Πολιτιστικό και Συνεδριακό Κέντρο Ηρακλείου:

Αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα έργα της πόλης, καθώς η συμβολή του στον αστικό τουρισμό είναι σπουδαία, εφόσον θα μπορεί να φιλοξενήσει στο μέλλον πληθώρα από συνέδρια και εκδηλώσεις. Το έργο με αρχικό προϋπολογισμό 42.000.000€, υπολογίζεται ότι θα ολοκληρωθεί στα μέσα του 2014 και θα περιλαμβάνει:

- I. Χώροι συγκέντρωσης του κοινού, όπως:
 - ✓ Κεντρική αίθουσα πολλαπλών χρήσεων(χωρητικότητας 801 μόνιμων θέσεων)
 - ✓ Αίθουσα Συναυλιών(χρητικότητας 237 θέσεων)
 - ✓ Μικρό Αμφιθέατρο(χωρητικότητας 155 θέσεων)
 - ✓ Αίθουσα πολλαπλών χρήσεων(μεταβαλλόμενης χωρητικότητας 175-250 θέσεων)
 - ✓ 3 πολυμορφικές αίθουσες(συνολικής χωρητικότητας 230 θέσεων)
 - ✓ Αίθουσα Εκθέσεων με έκταση 360 τ.μ
- II. Χώροι Διοίκησης
- III. Χώροι εστίασης(συνολικής επιφάνειας 870 τ.μ) όπου θα εξυπηρετούνται συνολικά μέχρι και 1030 άτομα.
- IV. Καταστήματα με διάφορες υπηρεσίες και παροχές.
- V. Καλλιτεχνικά εργαστήρια και εργαστήρια εφαρμογών ψηφιακής τεχνολογίας(συνολικής επιφάνειας 400 τ.μ)
- VI. Υπόγειος χώρος στάθμευσης(χωρητικότητας 219 θέσεων)

2. Εφαρμογή ρυμοτομικού σχεδίου(διανοίξεις εντός και εκτός των τειχών)
3. Αναστήλωση και αξιοποίηση του Πανάνειου Νοσοκομείου.
4. Αναστήλωση του κτιρίου της Βικελαίας Βιβλιοθήκης.
5. Αθλητικές υποδομές(όπως το αθλητικό κέντρο Βουτών, το αθλητικό κέντρο Δαφνών,της Φορτέσας και των Σταυρακίων)

• **Έργα που σχεδιάζονται για το μέλλον:**

1. Αεροδρόμιο Καστελλίου.Ένα έργο που θα αποτελέσει μία απο τις μεγαλύτερες επενδύσεις για την πόλη του Ηρακλείου και γενικότερα για ολόκληρο το νησί, καθώς θα επέλθουν μεγάλες αλλαγές στην οικονομική και τουριστική ανάπτυξη του τόπου.
2. Περεταίρω έργα συντήρησης και ανάδειξης των τειχών της πόλης.
3. Ανάπλαση και ανάπτυξη του ιστορικού κέντρου.
4. Χώρος στάθμευσης στην πλατεία.
5. Αθλητικές υποδομές(όπως το αθλητικό κέντρο του Αγ. Βλάσση, το αθλητικό κέντρο Σκαλανίου και το αθλητικό κέντρο αγ.Αικατερίνης,κ.α)

5.2.3 Προτεινόμενες λύσεις-Συμπεράσματα

Η ζήτηση για τουρισμό πόλεων αυξάνεται τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα.Είναι χαρακτηριστική η τοποθέτηση του ΣΕΤΕ, ότι οι επενδύσεις της οικονομίας πρέπει να στραφούν προς τον αστικό τουρισμό.

Για κάθε διαφορετικό τουριστικό προϊόν χρειάζεται και ο ξεχωριστός σχεδιασμός μάρκετινγκ που προϋποθέτει μια σειρά από έρευνες τουριστικής αγοράς.Η διαδικασία της έρευνας, πρέπει να προέχει της τουριστικής διαφήμισης, έτσι ώστε να είναι αποτελεσματικότερη.

Καθοριστικής σημασίας είναι η επίσπευση της δημιουργίας του νέου διεθνούς αεροδρομίου Καστελλίου, καθώς επίσης και η περεταίρω βελτίωση του οδικού δικτύου συνολικά της Κρήτης.

Πρέπει να δοθεί περισσότερη έμφαση στην προώθηση των ειδικών μορφών τουρισμού, ιδιαίτερα του συνεδριακού τουρισμού, του αθλητικού τουρισμού, του πολιτιστικού και του τουρισμού υγείας.

Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος προϋποθέτει την ενεργοποίηση της κυβερνητικής και όχι μόνο δράσης, που μεταφράζεται σε δημιουργία φορέων και οργανισμών, οι οποίοι θα ασχοληθούν κατά αποκλειστικότητα με την προώθηση του τουριστικού προϊόντος.Αυτό επιτυγχάνεται είτε με την ουσιώδη ενασχόληση των ήδη, υπαρχόντων τουριστικών φορέων(όπως η νομαρχιακή επιτροπή τουριστικής προβολής), είτε με την δημιουργία νέου ιδιωτικού φορέα, ο οποίος θα ασχοληθεί με την ανάδειξη και τη προώθηση του αστικού τουρισμού της πόλης του Ηρακλείου.

Η ουσιαστική αυτή ενασχόληση πραγματοποιείται με την εφαρμογή ξεκάθαρης τουριστικής πολιτικής, που περιλαμβάνει την συνεργασία-την συνολική απόφαση-την πολιτική συντονισμού και έχει ως αποτέλεσμα την αιεφόρο ανάπτυξη και την επίτευξη των στόχων, σε σχέση πάντα με τον τουρισμό.

Οι διάφοροι επαγγελματικοί κλάδοι που δραστηριοποιούνται στον τουρισμό πρέπει να οργανωθούν έτσι ώστε να λειτουργούν αποτελεσματικότερα, τόσο για την επίλυση των

επιμέρους προβλημάτων των κλάδων τους, όσο και για την βελτίωση της επαγγελματικής συνεργασίας μεταξύ των ομοειδών επιχειρήσεων, με στόχο το κοινό όφελος.

Η άρση της εποχικότητας του τουριστικού προϊόντος της Κρήτης θα συμβάλλει επίσης στην ανάπτυξη του αστικού τουρισμού. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω της επίλυσης των προαναφερθέντων προβλημάτων (γενικές υποδομές, ειδικές υποδομές, καλύτερη οργάνωση προορισμών για χειμερινή λειτουργία, διαδικασία προώθησης μέσω του φορέα μάρκετινγκ, κ.λ.π)

Εκπαίδευση-Παιδεία. Στον τομέα της εκπαίδευσης θεωρείται απαραίτητο: α) δημιουργία φορέα εποπτείας της τουριστικής εκπαίδευσης στο σύνολό της, β) η εντονότερη και αποτελεσματικότερη διασύνδεση της τουριστικής εκπαίδευσης στο σύνολό της με την παραγωγική διαδικασία και επαγγελματική αποκατάσταση, γ) η διαρκής επιμόρφωση, τόσο με επιμορφωτικά σεμινάρια όσο και με σεμινάρια μετεκπαίδευσης και δεξιοδότηση του διδακτικού προσωπικού.

Στην συνέχεια δίδονται κάποια προϊόντα-υπηρεσίες, που θα μπορέσουν να συμπληρώσουν τα ήδη υπάρχοντα, για την ανάπτυξη του αστικού τουρισμού.

Ένα από τα βασικά στοιχεία που θα μπορούσε να αξιοποιήσει σε μεγαλύτερο βαθμό η πόλη του Ηρακλείου είναι ο πολιτισμός της. Για παράδειγμα, η ανάδειξη των ενετικών τειχών, τα οποία αποτελούν από τα αρχαιότερα και μεγαλύτερα μνημεία της Ευρώπης, θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντικό αξιοθέατο για προσέλκυση. Η μέχρι τώρα «εκμετάλλευση» των τειχών. Εκεί λοιπόν θα μπορούσε ο επισκέπτης να θαυμάσει καταρχήν τα ίδια τα τείχη και την δομή τους, αλλά και να αναβιώσει την ιστορία της πόλης και των τειχών μέσω των εικονικών αναπαραστάσεων και της ψηφιακής τεχνολογίας. Επίσης, όσον αφορά τον πολιτισμό της πόλης και την ανάδειξή του, εκτός από την προβολή των μνημείων και αρχαιοτήτων της πόλης, θα μπορούσαν να προβληθούν αποτελεσματικότερα τα ήθη-έθιμα του τόπου και οι πολιτιστικές του δραστηριότητες, έτσι ώστε και αυτά να αποτελέσουν πόλο έλξης επισκεπτών.

Σε σχέση με τον αθλητικό τουρισμό θα μπορούσαν να δημιουργηθούν γήπεδα γκολφ, γήπεδα ποδοσφαίρου και να προωθηθεί σαν αθλητικός τουριστικός προορισμός η ευρύτερη περιοχή της πόλης του Ηρακλείου. Ένας τουρίστας θα μπορούσε να συνδυάσει την διαμονή του στην πόλη του Ηρακλείου με την ενασχόλησή του σε γήπεδα. Πρέπει να σημειωθεί ότι το μεγαλύτερο μέρος των ενασχολούμενων με το άθλημα γκολφ έχουν υψηλή μέση κατανάλωση, καθώς θεωρείται άθλημα των ατόμων ανώτερου οικονομικού επιπέδου. Επίσης ποδοσφαιρικές ομάδες του εξωτερικού θα μπορούσαν να προγραμματίσουν την προπονητική τους προετοιμασία.

6 ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η τουριστική βιομηχανία αναπτύσσεται σε παγκόσμια κλίμακα με γρήγορους ρυθμούς.

Η Ελλάδα μετά από την ύφεση που πορουσίασε τα τελευταία χρόνια, αρχίζει και ανακάμπτει στον τομέα του τουρισμού. Οι Ολυμπιακοί αγώνες της Αθήνας το 2004, συνέβαλαν σημαντικά στην διεθνή προβολή της χώρας, η οποία σε συνδυασμό με την θεώρηση της ως έναν από τους πλέον ασφαλείς **προορισμούς** στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου, έχει τις καλύτερες προοπτικές για περεταίρω ανάπτυξη του τουρισμού της.

Η Κρήτη και ιδιαίτερα η ευρύτερη περιοχή του Ηρακλείου θεωρείται από τους δυναμικότερους προορισμούς της χώρας. Οι παραπάνω συγκυρίες αποτελούν σπουδαία ευκαιρία για σημαντική ανάπτυξη. Απαραίτητη προϋπόθεση η ουσιαστική ενασχόληση για την επίλυση των προαναφερθέντων προβλημάτων κάτι το οποίο θα διασφαλίσει την προοπτική για την συνέχεια με ποιοτική και αειφόρο ανάπτυξη.

Ο αστικός τουρισμός ειδικότερα έχει μεγάλα περιθώρια ανάπτυξης. Το Ηράκλειο, κέντρο του νησιού με ιδιαίτερα δυναμική, έχει όλα εκείνα τα στοιχεία που μπορούν να συνθέσουν ένα ξεχωριστό τουριστικό προϊόν που θα μπορέσει να ξεχωρίσει και μεσοπρόθεσμα να το καθιερώσει σαν ένα από τους δυναμικότερους προορισμούς πόλης (city-break destinations).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΠΗΓΕΣ

ΒΙΒΛΙΑ

«Αρχές Τουρισμού»	Του Βασιλείου Ρούπα, έκδοση ΟΕΔΒ, Αθήνα 1998
Σημειώσεις από «Οργάνωση Συνεδρίων και Εκδηλώσεων»	Του κ. Ι.Σατσάκη, καθηγητή ΑΤΕΙ Ηρακλείου
«Πόλεις και Χωριά της Κρήτης, στο πέρασμα των αιώνων»,	Εγκυκλοπαίδεια ιστορίας-αρχαιολογίας-διοίκησης και πληθυσμιακής ανάπτυξης, του Στεργίου Γ. Σπανάκη, Έκδοση: γραφικές τέχνες Γ.Δετοράκη, Ηράκλειο Κρήτης 1991, τόμος Α/Β
«Υδρόγειος»	Εγκυκλοπαίδεια» από Εκδόσεις Δομική, Αθήνα 1993
Σημειώσεις από «Τουριστική πολιτική»	Του κ.Ρίγγα, καθηγητή Α.Τ.Ε.Ι Ηρακλείου 2005-2006
«Τουριστική Πολιτική»	Του κ. Μ. Σωτηριάδη, Επίκουρου Καθηγητή ΑΤΕΙ Ηρακλείου, εκδόσεις ΤΥΠΟΚΡΕΤΑ, Ηράκλειο 1994

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Ε.Ο.Τ	http://www.eot.gr
Ε.Σ.Υ.Ε	http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE
Δ.Η	http://www.heraklion-city.gr
Υ.Π.Α	www.hcaa.gr/home/index.sap
Υ.Ε.Ν	http://yen.gr/wide/home.html
Greekferries-Ιστοσελίδα με ακτοπλοϊκά δρομολόγια	http://greekferries.forth-crs.gr/greek/npgres.exe?PM=BB
Υπουργείο Πολιτισμού-Κνωσός	http://www.culture.gr/culture/gindex.jsp
Ιστορικό Μουσείο Ηρακλείου	http://www.historical-museum.gr
Πανεπιστήμιο Κρήτης	http://www.uoc.gr/
Α.Τ.Ε.Ι Ηρακλείου	http://www.teiher.gr/
Ι.Τ.Ε Ηρακλείου	http://www.forth.gr/
Ε.Τ.Ε.Π.-Κ.	http://www.stepc.gr/
ΠΕ.ΠΑ.Γ.Ν.Η	http://www.pepagnh.gr/

Βενιζέλειο Νοσοκομείο	http://www.venizeleio.gr/
Ε.Μ.Υ	http://www.hnms.gr/
Κέντρο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ	http://www.mesogeios.gr/
Νομαρχιακή αυτοδιοίκηση Ηρακλείου	http://www.nah.gr/target_12.asp
Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (World Tourism Organization)	http://unwto.org/#
Ηλεκτρονική Εγκυκλοπαίδεια «Wikipedia»	http://en.wikipedia.org/wiki/Heraklion
Τράπεζα Ελλάδος	http://www.bankofgreece.gr/
Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών	http://www.mnec.gr/greece-map/Data/Hrakleio.html/
Υπηρεσία Στατιστικών «Eurostat»	http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/
Ιστοσελίδα Ολυμπιακών Αγώνων «Athens 2004»	http://www.olympic.org/athens-2004-summer-olympics
Κ.Τ.Ε.Λ Ηρακλείου	http://ktel.org/
Aegean Airlines	http://el.aegeanair.com/?gclid=CPzXuOeX6qkCFdQOfAodgH3cZg
Creta info	http://cretainfo.gr/
Χάρτες της Κρήτης	http://www.4crete.gr/info/iraklio.htm

ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ

«Ηράκλειο: Μία Πόλη, Μία Ιστορία»	DVD του Δήμου Ηρακλείου σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Κρήτης, το έτος 2004
«ΠΑΤΡΙΣ»	Ημερήσιος τύπος
«Η πρόκληση της ανταγωνιστικότητας και η ανάγκη επανατοποθέτησης του ελληνικού προϊόντος»	Έρευνα Σ.Ε.Τ.Ε που πραγματοποιήθηκε το έτος 2005

ΛΙΣΤΑ ΣΥΝΤΜΗΣΕΩΝ

ΟΕΔΒ	Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων
ΑΤΕΙ	Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
μ	Μέτρα
τ.μ	Τετραγωνικά μέτρα
°C	Βαθμοί Κελσίου
Βλ.	Βλέπε
Σελ.	Σελίδα
μ.Χ	Μετά Χριστόν
Αγ.	Άγιος/α
ΞΕΝ.	Ξενοδοχείο
Ε.Ο.Τ	Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού
Σ.Ε.Τ.Ε	Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων
ΠΕ.ΠΑ.Γ.Ν.Η	Περιφερειακό Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Ηρακλείου
Κ.Τ.Ε.Λ	Κοινά Ταμεία Εισπράξεων Λεωφορείων
Ι.Τ.Ε	Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας
Ε.ΤΕ.Π.-Κ	Επιστημονικό και Τεχνολογικό Πάρκο Κρήτης
Ε.Σ.Υ.Ε	Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας
Δ.Η	Δήμος Ηρακλείου
Υ.Ε.Ν	Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας
Ε.Μ.Υ	Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία